

สถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

วารสารงานวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

SSKRU Research and Development Journal

วารสารงานวิจัยและพัฒนา • มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

Vol. 11 No. 2 July – December 2024 • ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม พ.ศ. 2567

ISSN 2730-4124 (Online)

วารสารงานวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม พ.ศ. 2567

ISSN 2730-4124 (Online)

เจ้าของ
ที่ปรึกษา

บรรณาธิการ

รองบรรณาธิการ

กองบรรณาธิการ (ภายในสถาบัน)

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

รองศาสตราจารย์ ดร.ประกาศิต อานุกาพแสนยากร

รองศาสตราจารย์ ดร.เอมอร แสนภูวา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประจวบ จันทร์หมื่น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุวัฒน์ ศรีสุวรรณ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนันต์ศักดิ์ พวงอก

อาจารย์พัฒนา นันทะกาล

อาจารย์ชลิดา ภูรินินนาท

อาจารย์พรชนก แสนทวีสุข สีดาบุตร

อาจารย์จันทกานต์ พันเลียว

นางสาวจันจิรา ชาติมนตรี

นางสาวนราภรณ์ โทมะ

กองบรรณาธิการ (ภายนอกสถาบัน)

รองศาสตราจารย์ ดร.บัวพันธ์ พรหมพักพิง

ดร.สมพันธ์ เตชะอิก

ดร.อุมารินทร์ ตูลารักษ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประทับใจ สีทา

ดร.ศุภชัย วรรณเลิศสกุล

ดร.นงลักษณ์ สูงสุมาลย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา นาแพงหมื่น

รองศาสตราจารย์ ดร.รัตนะ ปัญญาภา

กำหนดการเผยแพร่

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ปีละ 2 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน

ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม

วัตถุประสงค์

เพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านการวิจัย กิจกรรมผลงานวิจัยที่อยู่ในรูปแบบบทความวิจัยของนักวิชาการหรือนักวิจัยจากหน่วยงานภายในและภายนอก

สถานที่ติดต่อ

กองบรรณาธิการวารสารงานวิจัยและพัฒนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

319 ถนนไทยพันทา ตำบลโพธิ์ อำเภอเมืองฯ

จังหวัดศรีสะเกษ 33000

โทร. 045-643600- 5 ต่อ 9411 -9412

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาและวิพากษ์บทความ (ภายใน)

รองศาสตราจารย์ ดร.สมาน อัสวภูมิ

Assoc. Prof.Dr. Saman Asaphum

รองศาสตราจารย์ ดร.ภักดิ์วัฒน์ จรรยาสุทธีวงศ์

Assoc. Prof.Dr. Phakawat Chanyasuthiwong

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สหสา พลนิล

Asst. Prof.Dr.Sahutsa Ponnill

รองศาสตราจารย์ ดร.พงษ์ศักดิ์ ทองพันธ์

Asst. Prof.Dr. Phongsak Thongpanchang

รองศาสตราจารย์ ดร.เอมอร แสนภูวา

Asst. Prof.Dr. Aimon Saenphuwa

ดร.เจษฎา ชาทรี

Dr. Jessada Chatree

สาขาการศึกษา และบริหารการศึกษา

(Education and Educational Administration)

สาขาการเมืองการปกครอง

Political administration

สาขาบริหารธุรกิจ

Business Administration

สาขาบริหารการศึกษา

Education Administration

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

Humanities and Social Sciences

สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

Science and Technology

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาและวิพากษ์บทความ (ภายนอก)

สาขาสังคม และพัฒนา (Social and Development Branch)

รองศาสตราจารย์ ดร.อัฉรา ภาณุรัตน์

Assoc. Prof.Dr. Atchara Phanurat

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สันทนา กุศลรัตน์

Asst. Prof.Dr. Santana Kunrat

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

Surin Rajabhat University

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

Surin Rajabhat University

สาขาประวัติศาสตร์ และโบราณคดี (History and Archeology)

รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ มีกุล

Assoc. Prof.Dr.Paitoon Mikusol

รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศิลป์ สืบวัฒนะ

Assoc. Prof.Dr. Thaveesilp Subwattana

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

Surin Rajabhat University

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Maharakrm University

สาขาการศึกษา และบริหารการศึกษา (Education and Educational Administration)

รองศาสตราจารย์ ดร.อัสวฤทธิ์ อุทัยรัตน์

Assoc. Prof.Dr. Asawarit Utharat

รองศาสตราจารย์จำเริญ อุ้นแก้ว

Assoc. Prof.Dr.Jamroen Unkaew

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ ธงไชย

Asst. Prof.Dr. Sompong Thongchai

อาจารย์ ดร.อนุสรณ์ จันทน์ประทีป

Dr. Anusorn Chanpratak

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

Ubon Ratchathani Rajabhat University

สาขาสถิติและคณิตศาสตร์

Statistics and Mathematics

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Maharakrm University

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Maha Sarakham Rajabhat University

สาขาศิลปะ และวัฒนธรรม (Arts and Culture)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย ลำด่วน

Asst. Prof.Dr. Somchai Lamduan

ผศ.ดร.อุษณีย์ มาลี

Asst. Prof.Dr. Usanee Malee

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Maharakrm University

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Buriram Rajabhat University

สาขาภาษา และวรรณคดี (Language and Literature)

รองศาสตราจารย์ ดร.จารุวรรณ ธรรมวัตร

Assoc. Prof.Dr. Jaruwan Thammawat

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Maharakrm University

สาขาบริหารธุรกิจ และการบัญชี (Business Administration and Accounting)

รองศาสตราจารย์ ดร.บุญทวรรณ วิงวอน

Assoc. Prof.Dr. Boonthawan VingWon

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีสุนนท์ ประเสริฐสังข์

Asst. Prof.Dr. Sri Sunon Prasertsang

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณ หวังเจริญเดช

Asst. Prof.Dr. Suwan Wangcharoendej

มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

Lampang Rajabhat University

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

Roi Et Rajabhat University

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Maharakrm University

สาขากฎหมาย และการปกครอง (Law and Government Branch)

รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยันต์ รัชชกุล

Assoc. Prof.Dr. Chaiyan Ratchakul

รองศาสตราจารย์ ดร.กตัญญู แก้วหานาม

Asst. Prof.Dr. Kratanyu Kaewnam

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

Ubon Ratchathani University

มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

Kalasin University

สาขาสาธารณสุขและสุขภาพ (Public Health and Health)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรอนงค์ บุรีเลิศ

Asst. Prof.Dr. Onanong Buri Lert Ubon

ดร.ศรินรัตน์ จันทพิมพ์

Srinrat Chanthaphim

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

Ratchathani Rajabhat University

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Khon Kaen University

สาขาวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี (Science and Technology)

รองศาสตราจารย์ ดร.ปราณีต งามเสนห์

Assoc. Prof.Dr. Praneet Ngam-snae

รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยณรงค์ นาวานุเคราะห์

Assoc. Prof.Dr. Chai Narong Navanukroh

รองศาสตราจารย์ ดร.ดำรงฤทธิ์ วิบูลกิจจนกร

Assoc.Prof.Dr.Damrongrit Wiboonkitthanakorn

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธีวัลย์ สีทา

Asst. Prof.Dr. Sutthawan Sitha

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

Ubon Ratchathani Rajabhat University

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Khon Kaen University

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

Ubon Ratchathani Rajabhat University

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

Mae Fah Luang University

บทบรรณาธิการ

วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม พ.ศ. 2567) เป็นวารสารที่จัดทำขึ้นเพื่อเผยแพร่บทความวิจัยของคณาจารย์ นักวิจัย บุคลากรภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย โดยมุ่งเน้นสาขาที่เกี่ยวข้องกับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เป็นหลักและสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง

วารสารวิจัยและพัฒนา ฉบับนี้ประกอบด้วยบทความวิจัยภายในมหาวิทยาลัย จำนวน 2 บทความบทความวิจัยภายนอกมหาวิทยาลัย จำนวน 3 บทความ ได้แก่

บทความเรื่อง การใช้ภาษาและวิถีชีวิตของชาวอีสานผ่านบทเพลงลูกทุ่งอีสานในปี พ.ศ. 2565-2566

บทความเรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพการขอใบรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

บทความเรื่อง คลองผันน้ำเมืองอุบลฯ: เรื่องเล่าของชาวบ้านในเส้นทางคลองผันน้ำ และการจัดการทรัพยากรร่วม

บทความเรื่อง การจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

บทความเรื่อง เรื่องเล่า : ความไม่เท่าเทียมทางเพศและการต่อต้านขั้วขึ้นของกลุ่มนักเรียน LGBTQ+ ในโรงเรียนมัธยมไทย

จากบทความที่ คณาจารย์ นักวิจัย ได้นำเสนอในวารสารงานวิจัยและพัฒนาฉบับนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านบ้างตามสมควรหากผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะประการใดในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการขออ้อมรับไว้ด้วยความยินดี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.ประจวบ จันทรหมื่น

บรรณาธิการ

สารบัญ

บทความวิจัย	หน้า
การใช้ภาษาและวิถีชีวิตของชาวอีสานผ่านบทเพลงลูกทุ่งอีสานในปี พ.ศ. 2565-2566.....	1
Using the language and way of life of the Isan people Through Isan country songs in 2022-2023	
กาญจนา ครรไลลักษณ์, พรนภา สุวรรณเพชร, สันติ ทิพนา Khanjana Kanlailuk, Phonnapha Suvannaphet, Santi Thippana	
การเพิ่มประสิทธิภาพการขอใบรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.....	16
Improving the efficiency of requesting a human research ethics certificate Sisaket Rajabhat University	
สุรพงศ์ เบ้าทอง Surapong Baotong	
คลองผันน้ำเมืองอุบลฯ: เรื่องเล่าของชาวบ้านในเส้นทางคลองผันน้ำและการจัดการทรัพยากรร่วม.....	30
Ubon Ratchathani Floodway: Narratives of Villagers on the Floodway and Common-pool Resource Management	
นายสิทธิชน วรหาคำ Sittichon Warakham	
ปการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.....	43
Organizing activity-based learning for students of the Faculty of Education at Sisaket Rajabhat University	
พัชรา ปราชญ์เวชต์ ประดิษฐ์ วงศ์สุวรรณ เอกเทศ แสงลับ นภวรรณ ชาทิมมตรี Patchara Pratwet Pradit Wongsuwan Akekathed Sanglub Noppawan Chatmontree	
เรื่องเล่า : ความไม่เท่าเทียมทางเพศและการต่อต้านขัดขืนของกลุ่มนักเรียน LGBTQ+ ในโรงเรียนมัธยมไทย.....	54
Narrative : Gender Inequality and the Resistance among LGBTQ+ Students in Thai High School	
พงศธร กันทวงศ์ และ ศราวุฒิ วรรณโสภา Phongsathon Kanthawong and Sarawut Wannasopha	

การใช้ภาษาและวิถีชีวิตของชาวอีสานผ่านบทเพลงลูกทุ่งอีสานในปี พ.ศ. 2565-2566

Using the language and way of life of the Isan people Through Isan country songs in 2022-2023

กาญจนา ครรไลลักษณ์^{1*}, พรนภา สุวรรณเพชร, สันติ ทิพนานา
Khanjana Kanlailuk^{1*}, Phonnapha Suvannaphet, Santi Thippana

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

Roi Et Rajabhat University

Corresponding Author: Santithippana@gmail.com

ข้อมูลบทความ	บทคัดย่อ
ประวัติบทความ: รับเพื่อพิจารณา: 30 กันยายน 2567 แก้ไข: 25 ตุลาคม 2567 ตอบรับ: 1 พฤศจิกายน 2567 คำสำคัญ: การใช้ภาษา, วิถีชีวิตชาวอีสาน, เพลงลูกทุ่งอีสาน	การศึกษาวิจัยเรื่องการใช้ภาษาและวิถีชีวิตของชาวอีสานผ่านบทเพลงลูกทุ่งอีสานในปี พ.ศ. 2565 – 2566 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้ภาษาและวิถีชีวิตของชาวอีสาน วิเคราะห์ด้านการใช้คำโวหารภาพพจน์ และวิถีชีวิตของชาวอีสาน โดยวิเคราะห์เพลงจำนวน 50 เพลง เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ นำเสนอผลการศึกษารูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ ผลการศึกษาการใช้ภาษาที่ปรากฏผ่านวิถีชีวิตของชาวอีสานผ่านบทเพลงลูกทุ่งอีสานในปี พ.ศ. 2565 – 2566 พบว่า มีการใช้ภาษาถิ่นมากที่สุด รองลงมาคือการซ้ำความ การซ้ำคำ การเล่นเสียงของคำ การเล่นเสียงสัมผัสสระ คำภาษาต่างประเทศ คำหยาบ และ อักษรย่อ ตามลำดับด้านการใช้โวหารภาพพจน์ พบว่า มีการใช้อุปมาอุปไมยมากที่สุด รองลงมาคือ สัทพจน์ นามนัย อติพจน์ ปฏิพจน์ อุปมา ตามลำดับที่ไม่ปรากฏคือ บุคลาธิษฐาน และสัญลักษณ์ ด้านวิถีชีวิตของชาวอีสานพบมากที่สุดคือด้านวิถีชีวิต รองลงมาคือ ด้านความเชื่อ ด้านเศรษฐกิจ ด้านค่านิยม ด้านประเพณี เช่น ประเพณีบุญบั้งไฟ ประเพณีประจำปีจังหวัด โดยนำเสนอเรื่องราววิถีชีวิตของชาวอีสานผ่านบทเพลงลูกทุ่งอีสานในปี พ.ศ. 2565 – 2566 ทำให้

เกิดความสัมพันธ์ เชื่อมโยงของตัวบทแสดงให้เห็นถึงบริบททางสังคมของชาวอีสานที่ผู้ประพันธ์ได้นำเสนอ โดยนำวิถีชีวิตชาวอีสานในบทเพลงลูกทุ่งอีสาน ซึ่งแสดงผ่านการใช้ภาษาในรูปแบบต่างๆ ช่วยสื่อ วิถีชีวิต เศรษฐกิจ ความเชื่อ ค่านิยม และประเพณี การเลือกใช้คำในเพลงลูกทุ่งส่วนใหญ่เป็นคำเรียบง่าย คำที่ใช้จะเป็นภาษาพูดซึ่งเป็นภาษาอีสาน การสื่อความหมายโดยตรง จึงเป็นวิธีการที่เรียบง่าย สามารถเข้าถึงผู้ฟังได้ง่ายมากขึ้น

Article Info

Article History:

Received: 30 September 2024

Revised: 25 October 2024

Accepted: 1 November 2024

Keywords:

language use,
Isan way of life,
Isan country songs

Abstract

A research study on the use of language and way of life of the Isan people through Isan country songs in 2022-2023 has the objective to Study the language and lifestyle of the Isan people. Analyze the use of words, rhetoric, images, and way of life of the Isan people. By analyzing 50 songs, this is qualitative research. The results of the study are presented in the form of a descriptive analysis. The results of the study of the use of language that appears in the way of life of the Isan people through Isan country songs used in the year. 2022-2023 It was found that dialect was used the most, followed by repetition, word repetition, and word sound play. playing rhyming sounds Foreign language words, rude words, and abbreviations, respectively, regarding the use of rhetoric and images. It was found that metaphors were used the most, followed by axioms, nouns, hyperboles, antiphrases, and metaphors, respectively. What did not appear were personifications and symbols of the way of life of the Isan people. The most common is the way of life. Followed by beliefs, economics, values, traditions such as the Bun Bang Fai tradition. Provincial traditions By presenting the story of the way of life of the Isan people through Isan country songs in the year 2022-2023, creating relationships. The connection of the texts shows the social context of the Isaan people that the author has presented. By bringing the way of life of the Isaan people in the songs of Isaan folk songs. This is expressed through the use of language in various forms, helping to convey the message, way of life,

economy, beliefs, values, and traditions. The choice of words in country songs are mostly simple words. The words used are colloquial, which is Isaan language. Direct meaning is therefore a simple method. Can reach listeners more easily

1. บทนำ

บทเพลงเป็นวรรณกรรมประเภทหนึ่งที่มีอยู่คู่กับมนุษย์มาเนิ่นนานแล้ว ตั้งแต่สมัยโบราณได้มีการใช้บทเพลงสื่อความหมายแทนคำพูด ทั้งนี้เนื้อหาของเพลงมีความแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับประสงค์ของผู้ประพันธ์ ประสบการณ์ต่าง ๆ วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ และอาจจะมาจากเหตุการณ์ทางสังคม การใช้ภาษาที่เรียบเรียงขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด มโนคติประกอบทั้งเนื้อร้อง ทำนองจังหวะทำให้เกิดความไพเราะ ทำให้ผู้ฟังเข้าถึงเนื้อหาของบทเพลง ดังที่ พรทิพย์ฉาย และจันทนา แก้ววิเชียร (2561: 87-96) กล่าวว่า บทเพลงเป็นงานศิลปะอย่างหนึ่งที่มีภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารเพราะบทเพลงถือกำเนิดขึ้นมาพร้อมกับสังคมมนุษย์เป็นวรรณกรรม ที่มนุษย์สร้างขึ้นซึ่งเกิดมาจากการถ่ายทอดวิถีชีวิต โดยเพลงทั่วไปมักจะสื่อถึงสังคมการใช้ชีวิตของมนุษย์โดยถ่ายทอดตามอารมณ์ตลอดจนถึงสภาพสังคมในยุคนั้น ๆ สามารถสร้างอารมณ์ต่าง ๆ มากมาย นับได้ว่าเพลงมีคุณค่าต่อสังคม ที่มีทั้งความเหมือนและความต่างจากวรรณกรรมชนิดอื่น ๆ

ดินแดนอีสานมีวัฒนธรรมประเพณีเฉพาะตนมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย ท่ามกลางความแร้นแค้น ชาวอีสานสร้างศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีแต่ละจังหวัดแต่ละสถานที่ อาจมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่แตกต่างกัน ตามลักษณะพื้นที่ หรือธรรมชาติที่มีอยู่ แต่อย่างไรก็ตามทั้งหมดล้วนคือวิถีชีวิตแห่งชาวอีสาน ดังที่ รัตนา จันทรเทว และ เชิดชัย อุดมพันธ์ (2560: 63-89) กล่าวว่า อีสานจึงเป็นพื้นที่ที่แสดงให้เห็นถึงโลกทัศน์ทางวัฒนธรรมที่เฉพาะผ่าน ภูมิปัญญา วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ อาหารพื้นถิ่นที่สะท้อนเห็นถึงความ เป็นเอกลักษณ์ โดยเฉพาะอาหารพื้นบ้าน

ในปัจจุบันมีการใช้บทเพลงผ่านเรื่องราวที่เป็นแนวทางการนำเสนอ อัตลักษณ์ วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ความเชื่อ วัฒนธรรมประเพณีของชาวอีสานเป็นวรรณกรรมที่มีลักษณะเด่นในการผสมผสาน ท่วงทำนองและคำร้องไว้อย่างมีศิลปะแล้ว ยังสามารถถ่ายทอดภาพชีวิตของคน ไทยและสังคมได้อย่าง ชัดเจน ไม่ซับซ้อน ด้วยเหตุดังนี้ วรรณกรรมเพลงลูกทุ่งจึงเป็น กระบอกส่งสะท้อนสังคมและวิถีชีวิตของ ผู้คนโดยผ่านมุมมอง หรือทัศนะของ นักประพันธ์ อันทำให้วรรณกรรมเพลงลูกทุ่งมีฐานะเป็นตัวแทนทางวัฒนธรรมที่บันทึกเรื่องราวต่าง ๆ ไว้ได้อย่างหลากหลาย และมีศิลปะ ดังที่ สุภัทร แก้วพัตร (2546: 1) กล่าวว่า เพลงลูกทุ่งหลายเพลงสามารถสะท้อนถึงสภาพของสังคม ความเป็นอยู่และวัฒนธรรมไทย และหลายเพลงมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของคนไทย นอกจากเพลงลูกทุ่งอีสานจะใช้ภาษาได้น่าสนใจ แล้วยังสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมท้องถิ่นด้วย ซึ่งในปัจจุบันนี้สังคมและวัฒนธรรมก็มีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคโลกาภิวัตน์จึงนับเป็นเรื่องน่าสนใจเนื่องจาก วัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวอีสานนั้นมีเอกลักษณ์เป็นของตนเองและน่าศึกษาถ้ากระแสของสังคมเปลี่ยนไป ชาวอีสานจะยังคงมีเอกลักษณ์และปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบันหรือไม่ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา เรื่องเพลงลูกทุ่งอีสาน ทั้งในลักษณะการใช้ภาษาและวิถีชีวิตชาวอีสานผ่านบทเพลงลูกทุ่งอีสาน โดยผู้วิจัยได้เลือกศึกษาเพลงลูกทุ่งอีสานในช่วงปี พ.ศ. 2565 – 2566 จำนวน ทั้งสิ้น 50 เพลง

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาการใช้ภาษาในบทเพลงลูกทุ่งอีสานในปี พ.ศ. 2565 – 2566
- 2.2 เพื่อศึกษาวิถีชีวิตของชาวอีสานในบทเพลงลูกทุ่งอีสานในปี พ.ศ. 2565 – 2566

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิเคราะห์การใช้ภาษาและวิถีชีวิตของชาวอีสาน ผ่านบทเพลงลูกทุ่งอีสานในปี พ.ศ. 2565 – 2566 ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนวิธีการดำเนินการวิจัยไว้ ดังนี้

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1.1 รวบรวมบทเพลงลูกทุ่งอีสานในปี พ.ศ. 2565-2566 จากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ได้แก่ เว็บไซต์ youtube.com และอื่น ๆ เป็นต้น

3.1.2 ศึกษาการใช้ภาษาและคำ ของบทเพลงลูกทุ่งอีสาน

3.1.3 ศึกษาวิถีชีวิตของชาวอีสานผ่านบทเพลงลูกทุ่งอีสาน

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.2.1 ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ได้ตั้งไว้โดยศึกษารวบรวมเอกสารเกี่ยวกับการใช้ภาษาในบทเพลงและการวิเคราะห์วิถีชีวิตของชาวอีสานผ่านบทเพลง แล้วนำความรู้ที่ได้มาสรุปเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ ผู้วิจัยนำบทเพลงลูกทุ่งอีสานในปี พ.ศ. 2565 – 2566 มาวิเคราะห์เป็นจำนวน 50 เพลง มาวิเคราะห์ลักษณะการใช้ภาษา โดยวิเคราะห์

1) การใช้คำ ชนิดา พันธุ์โสภณ (2555: 96)

2) ไวยากรณ์ภาพพจน์ สมถวิล วิเศษสมบัติ (2544: 129)

3) วิถีชีวิตโดยใช้แนวคิดวิถีชีวิตลักษณะบางประการของ นาฏอนงค์ พงษ์สมบัติ (2561: 43)

3.2.2 นำเพลงที่เลือกไว้จำนวน 50 เพลง มาวิเคราะห์การใช้ภาษาและวิถีชีวิตชาวอีสานผ่านบทเพลงลูกทุ่งอีสานในปี พ.ศ. 2565 – 2566

4. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า การใช้คำ มีใช้คำภาษาถิ่นมากที่สุด พบ 49 เพลง รองลงมา คือ การซ้ำความ พบ 34 เพลง การซ้ำคำ พบ 32 เพลง การเล่นเสียงของคำ พบ 30 เพลง การเล่นเสียงสัมผัสสระ พบ 28 เพลง คำภาษาต่างประเทศ พบ 14 เพลง คำหายาบ พบ 1 เพลง และอักษรย่อ พบ 1 เพลง ตามลำดับ ด้านการใช้ไวยากรณ์ภาพพจน์ พบว่ามีการใช้ อุปลักษณ์มากที่สุด พบ 4 เพลง รองลงมาคือ สัทพจน์ พบ 4 เพลง นามนัย พบ 3 เพลง อติพจน์ พบ 3 เพลง ปฏิพจน์ พบ 3 เพลง อุปมา พบ 2 เพลง ตามลำดับ ที่ไม่ปรากฏคือ บุคลาธิษฐาน และสัญลักษณ์ ด้านวิถีชีวิตชาวอีสานในบทเพลงลูกทุ่งอีสานด้านวิถีชีวิตของชาวอีสานพบมากที่สุดคือ ด้านวิถีชีวิต พบ 7 เพลง รองลงมาคือ ด้านความเชื่อ 5 เพลง ด้านเศรษฐกิจ พบ 3 เพลง

ด้านค่านิยม พบ 4 เพลง ด้านประเพณี พบ 2 เพลง เช่น ประเพณีบุญบั้งไฟ ประเพณีประจำจังหวัด โดยนำเสนอเรื่องราววิถีชีวิตของชาวอีสานผ่านบทเพลงลูกทุ่งอีสานในปี พ.ศ. 2565-2566 ทำให้เกิดความสัมพันธ์ เชื่อมโยงของตัวบทแสดงให้เห็นถึงบริบททางสังคมของชาวอีสานที่ผู้ประพันธ์ได้นำเสนอ โดยนำวิถีชีวิตชาวอีสานในบทเพลงลูกทุ่งอีสาน

5. อภิปรายผล

การศึกษาการใช้ภาษา จากการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ภาษาที่ใช้ในการสื่อถึง วิถีชีวิตชาวอีสานในบทเพลงลูกทุ่งอีสานในปี พ.ศ. 2565 – 2566 ทำให้เกิดความสัมพันธ์ เชื่อมโยงของตัวบทแสดงให้เห็นถึงบริบททางสังคมของคนอีสานที่ผู้ประพันธ์ได้นำเสนอ โดยนำวิถีชีวิตชาวอีสานผ่านบทเพลงลูกทุ่งอีสานซึ่งแสดงผ่านการใช้กลวิธีทางภาษารูปแบบต่าง ๆ ช่วยสื่อ วิถีชีวิต เศรษฐกิจ ความเชื่อ ค่านิยม และ ประเพณี การเลือกใช้คำในเพลงลูกทุ่งส่วนใหญ่เป็นคำเรียบง่าย คำที่ใช้จะเป็นภาษาพูดซึ่งเป็นภาษาอีสาน การสื่อความหมายโดยตรงจึงเป็นวิธีการที่เรียบง่าย สามารถเข้าถึงผู้ฟังได้ง่ายมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศึกษาเรื่อง กลวิธีการใช้ภาษาในบทเพลงลูกทุ่งที่ขับร้องโดยศิลปินไม้มือหนึ่ง พบว่า ด้านกลวิธีการใช้ภาษาในบทเพลงลูกทุ่งที่ขับร้องโดยศิลปินไม้มือหนึ่ง มีกลวิธีการใช้ภาษา 4 ลักษณะ คือ 1. การใช้คำ ได้แก่ การเล่นคำ การเล่นเสียงสัมผัสอักษรและการเล่นเสียงสัมผัสสระ การใช้คำซ้ำ การซ้ำความ 2. การใช้ภาษาถิ่น 3. การใช้โวหารภาพพจน์ ได้แก่ การใช้อุปมา การใช้อุปลักษณ์ การใช้บุคลาธิษฐาน และการใช้อัติพจน์ 4. การสื่อความหมาย ได้แก่ การสื่อความหมายโดยตรงและการสื่อความหมายโดยนัย

การศึกษากลวิธีทางภาษาด้านการใช้โวหารภาพพจน์นำเสนอวิถีชีวิตของชาวอีสาน พบว่ามีการใช้โวหารภาพพจน์ โดยกลวิธีทางภาษาในการใช้โวหารภาพพจน์เป็นส่วนที่ช่วยให้สะท้อนอุดมการณ์ที่แฝงอยู่ในบทเพลงลูกทุ่งอีสานได้อย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พบว่า มี 8 ประเด็น ได้แก่ อุปมา อุปลักษณ์ บุคลาธิษฐาน สัญลักษณ์ นามนัย อัตติพจน์ ปฏิพากย์ สัทพจน์ ทำให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจถ้อยคำที่ใช้ในบทเพลงได้ง่าย เกิดจินตนาการและมองเห็นภาพกระจ่างชัดขึ้น ก่อให้เกิดความไพเราะ สร้างอารมณ์สะท้อนใจร่วมไปกับบทเพลง

การศึกษาการใช้ภาษาบอกเล่าเรื่องราววิถีชีวิตของชาวอีสานผ่านบทเพลงลูกทุ่งอีสานในปี พ.ศ. 2565 – 2566 ทำให้เกิดความสัมพันธ์เชื่อมโยงของตัวบทแสดงให้เห็นถึงบริบททางสังคมของชาวอีสานที่ผู้ประพันธ์ได้นำเสนอโดยนำวิถีชีวิตชาวอีสานในบทเพลงลูกทุ่งอีสาน ซึ่งแสดงผ่านการใช้ภาษาในรูปแบบต่าง ๆ ช่วยสื่อ วิถีชีวิต เศรษฐกิจ ความเชื่อ ค่านิยม และ ประเพณี การเลือกใช้คำในเพลงลูกทุ่งส่วนใหญ่เป็นคำเรียบง่าย คำที่ใช้จะเป็นภาษาพูดซึ่งเป็นภาษาอีสาน การสื่อความหมายโดยตรงจึงเป็นวิธีการที่เรียบง่าย สามารถเข้าถึงผู้ฟังได้ง่ายมากขึ้น สอดคล้องกับ กล่าวไว้ว่า ความสำคัญและบทบาทของเพลง พื้นบ้านที่มีต่อสังคมหนึ่งนอกจากจะสะท้อนให้เห็นวิถีชีวิต ความเชื่อ ค่านิยมของคน ในชุมชนแล้ว ยังมีบทบาทด้านการให้ความรู้ ให้การศึกษาแก่คนในสังคม ทั้งทางตรง และทางอ้อม อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือควบคุมสังคม ชี้นะ

ระเบียบ แบบแผน ตลอดจนพฤติกรรมที่เหมาะสมทางสังคม เพลงพื้นบ้านเป็นสมบัติของสังคมที่ได้สะสมต่อเนื่องกันมานาน จึงเป็นส่วนหนึ่ง ในวิถีชีวิตของคนไทย และมีบทบาทและคุณค่าต่อสังคม

บทเพลงลูกทุ่งอีสาน เป็นบทเพลงที่สะท้อนภาพลักษณ์วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนอีสานผ่านบทเพลงที่มีคำร้องและท่วงทำนองที่มีความไพเราะ สนุกสนาน ถ่ายทอดอารมณ์และความรู้สึกได้หลากหลายแง่มุม โดยเฉพาะความยากลำบากในการทำมาหากิน ซึ่งสร้างอารมณ์สะท้อนใจมากและส่วนหนึ่งก็เป็นประสบการณ์ของเขาเอง เมื่อชาวอีสานหรือภาคไหนก็ตาม ฟังแล้วจะทำให้รู้สึกผ่อนคลายความตึงเครียดจากการทำงาน ทำให้รู้สึกมีแรงบันดาลใจในการทำงานอยู่เมืองหลวงเพื่อหารายได้จุนเจือครอบครัวให้มีวิถีชีวิตที่ดีขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- [1] ชนิตา พันธุ์โสภณ (2555). **วาทกรรมความรักในชุมชนกลอนออนไลน์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- [2] พรทิพย์ ฉายก็ และจันทนา แก้ววิเชียร (2561). **วิเคราะห์แนวคิดและศิลปะการใช้ภาษาในวรรณกรรม เพลงลูกทุ่งที่แต่งโดย สลา คุณวุฒิ**. วารสารราชภัฏเพชรบูรณ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, 20(1).87-96.
- [3] นาฏอนงค์ พวงสมบัติ และพิชญา เชี่ยวภาษา (2561). **บทบาทของเพลงพื้นบ้านที่มีต่อเยาวชน: กรณีศึกษาชุมชนเพลงพื้นบ้านโรงเรียนเพชรบูรณ์วิทยา : เพชรบูรณ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์**.
- [4] รัตนา จันทร์เทาว์ และ เชิดชัย อุดมพันธ์ (2560). **ชื่ออาหารท้องถิ่นอีสานและภาคใต้ : มุมมองด้าน อรรถศาสตร์ชาติพันธุ์**. วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 9(1).63-89
- [5] สุภัทร แก้วพัตร (2546). **การตั้งชื่อเพลงลูกทุ่งระหว่างปี พ.ศ. 2540-2545**. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [6] สมถวิล วิเศษสมบัติ (2544). **วิธีสอนภาษาไทยมัธยมศึกษา**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาไทยคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูสวนสุนันทา.
- [7] อรทัย สุขจีระ และกุลธิดา ทองเนตร (2565). **กลวิธีการใช้ภาษาในบทเพลงลูกทุ่งที่ขับร้องโดยศิลปินไม่เมือง**. วารสารอักษราพิบูล คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, 3(2)51.

การเพิ่มประสิทธิภาพการขอใบรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

Improving the efficiency of requesting a human research ethics certificate

Sisaket Rajabhat University

สุรพงศ์ เบ้าทอง^{1*}

Surapong Baotong^{1*}

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

Research and Development Institute Sisaket Rajabhat University

E-mail : Surapong.baotong@gmail.com

ข้อมูลบทความ	บทคัดย่อ
ประวัติบทความ: รับเพื่อพิจารณา: 15 กันยายน 2567 แก้ไข: 10 ตุลาคม 2567 ตอบรับ: 25 ตุลาคม 2567	ระบบสารสนเทศสนับสนุนการดำเนินงานที่เหมาะสมสำหรับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ได้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาและพัฒนาาระบบสารสนเทศสนับสนุนการดำเนินงานที่เหมาะสมสำหรับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ 2) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของระบบรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ปฏิบัติงานและคณะกรรมการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ จำนวน 30 คน โดยการคัดเลือกแบบเจาะจงเครื่องมือในการประเมินประสิทธิภาพระบบใช้แบบสอบถามมาตรฐานส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านคอมพิวเตอร์ ผู้ปฏิบัติงาน และคณะกรรมการ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการวิจัยพบว่าพัฒนาระบบสารสนเทศสนับสนุนการดำเนินงานที่เหมาะสมสำหรับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ควรแบ่งโครงสร้างการใช้งานออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1) ผู้ปฏิบัติงาน 2) คณะกรรมการ 3) นักวิจัย ซึ่งกลุ่มของผู้ใช้งานจะมีการกำหนดสิทธิ์ในการใช้งานที่แตกต่างกันและระบบที่พัฒนาขึ้นสามารถจัดเก็บเอกสารเกี่ยวกับการประชุมเป็นหมวดหมู่ ซึ่งทำให้ง่ายต่อการสืบค้น

อีกทั้งสารสนเทศที่มีอยู่ในระบบมีการปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัย
ผู้ใช้สามารถดาวน์โหลดเอกสารไปใช้ได้ทันที 2. ผลการประเมิน
หาประสิทธิภาพการทำงานของระบบโดยผู้เชี่ยวชาญ ผู้ปฏิบัติงาน
และคณะกรรมการและนักวิจัย ซึ่งสรุปได้ว่าระบบที่พัฒนาขึ้น
มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับดีมีความสอดคล้องเหมาะสมกับ
ผู้ปฏิบัติงาน คณะกรรมการและนักวิจัย สามารถนำไปใช้งาน
ได้จริง

Article Info

Article History:

Received: 15 September 2024

Revised: 10 October 2024

Accepted: 25 October 2024

Keywords:

Information system development,
Office

Abstract

The information system supporting the appropriate operation for human research ethics certification of Sisaket Rajabhat University was developed with the following objectives: 1) To study and develop an information system supporting the appropriate operation for human research ethics certification of Sisaket Rajabhat University. 2) To study the efficiency of the human research ethics certification system of Sisaket Rajabhat University. The sample group used in the research was 30 experts, operators, and committee members of Sisaket Rajabhat University. The selection was purposive. The tool for evaluating the system efficiency was a 5-level rating scale questionnaire by computer experts, operators, and committee members. The statistics used for data analysis were mean and standard deviation. 1. The research results found that the development of an information system supporting the appropriate operation for the Sisaket Rajabhat University Council Office should be divided into 3 parts: 1) operators 2) committee 3) researchers. The user groups will have different access rights and the developed system can store meeting documents in categories, making it easy to search. In addition, the information in the system is updated. Users can download documents for immediate use. 2. The results of the evaluation of the system efficiency by experts, operators, committee, and researchers Which can be concluded that the developed system has good efficiency, is consistent and appropriate for practitioners, committees and researchers, and can be put to practical use.

1. บทนำ

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ จึงต้องตระหนักและให้ความสำคัญเคารพ ในเรื่องของจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์เป็นอย่างยิ่ง เพื่อที่นักวิจัยจะได้นำหลักการดังกล่าวมาใช้เป็นแนวทางดำเนินการวิจัยได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และเป็นไปตามหลักจริยธรรมพื้นฐาน (Ethical Principles) ซึ่งในท้ายที่สุดนักวิจัยจะได้เสนอโครงการวิจัย (Research Protocol) เพื่อขอรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ได้อย่างถูกต้อง ชอบด้วยเหตุผลทางจริยธรรม มีความถูกต้องตามหลักวิชาการ อันจะส่งผลให้งานวิจัยนั้นมีความน่าเชื่อถือ และผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยได้รับการปกป้องสิทธิและมีความเป็นอยู่ที่ดีตลอดโครงการวิจัย

ปัจจุบันการจัดเก็บข้อมูลและการเผยแพร่ผลการดำเนินงานของคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ได้ดำเนินงานที่ผ่านมานั้น การยื่นขอใบรับรองการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์นั้นจะเป็นการยื่นแบบเอกสาร และการจัดเก็บข้อมูลเหล่านี้ถูกจัดเก็บในรูปแบบของไฟล์ข้อมูลโดยเจ้าหน้าที่และผู้ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนั้น ข้อมูลบางเรื่องยังเก็บไว้ในแฟ้มเอกสารซึ่งมีจำนวนมาก ปัญหาที่พบคือ เมื่อมีความต้องการที่จะใช้ข้อมูลเพื่อประกอบการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ต้องเสียเวลา การจัดเก็บในแฟ้มเอกสารทำให้สิ้นเปลืองเวลาและกระดาษเป็นอย่างมาก อีกทั้งในการค้นหา การรวบรวมและการประมวลผลเพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนตามต้องการและการปรับปรุงข้อมูลให้ถูกต้องเป็นปัจจุบันก็ดำเนินการได้ยากเพราะข้อมูลมีการจัดเก็บทั้งในแฟ้มเอกสารและอยู่ในคอมพิวเตอร์ของเจ้าหน้าที่หลายคน ทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานเกี่ยวกับการใช้สารสนเทศทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานลดน้อยลง

จากสภาพปัญหาในการจัดเก็บข้อมูล และความจำเป็นที่สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ จะต้องใช้สารสนเทศเพื่อประกอบการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ยื่นเอกสารในการส่งการพิจารณา กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่งและประกาศต่าง ๆ ข้อมูลประกอบวาระการประชุม ข้อมูลเพื่อการจัดทำรายงานประจำปี และบริการสารสนเทศสำหรับบุคลากรภายในและภายนอก ดังกล่าวข้างต้นและความจำเป็นจะต้องใช้ข้อมูลสำหรับการบริหารงานแก่บุคลากรภายในและภายนอก สถาบันวิจัยและพัฒนา จึงจำเป็นที่จะต้องจัดเก็บข้อมูลให้เป็นระบบมากกว่าเดิมและต้องมีการบริหารจัดการที่ดีพอ และระบบการจัดเก็บข้อมูลจะต้องสามารถประมวลผลและได้สารสนเทศที่ได้มีประสิทธิภาพ มีความถูกต้องตามสภาพเป็นจริง ดังนั้น การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการจัดเก็บข้อมูลและการสืบค้นสำหรับสำนักงานจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ จึงเป็นทางเลือกที่เหมาะสมที่น่าจะนำมาใช้ในการปฏิบัติงานของสถาบันวิจัยและพัฒนา ได้และยังมีผู้ทำการศึกษาวิจัย โดยส่วนมากสรุปว่ามีผลดีและมีประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน ข้อมูลที่ได้ก็ตรงกับความต้องการ และผู้ใช้งานก็มีความพึงพอใจ [1] ผลการประเมินประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศโดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า ระบบสารสนเทศมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับดี ผลการประเมินโดยผู้ใช้ระดับปฏิบัติการคือเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานบุคคลพบว่า ระบบสารสนเทศมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับดีและผลการประเมินโดยผู้ใช้ทั่วไปพบว่า ระบบสารสนเทศมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับดี

ผู้วิจัยในฐานะผู้ปฏิบัติงานสถาบันวิจัยและพัฒนา ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดเก็บข้อมูลและบริการสารสนเทศของสถาบันวิจัยและพัฒนา จึงมีความสนใจที่จะพัฒนาระบบสารสนเทศสนับสนุนการดำเนินงานของสถาบันวิจัยและพัฒนาขึ้น เพื่อพัฒนาทักษะใหม่ ๆ หรือวิธีการใหม่ ๆ และนำมาใช้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในการทำงานโดยตรง ซึ่งผู้วิจัยจะได้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ในการทำงาน โดยหวังที่จะปรับปรุง แก้ไขสภาพการทำงานให้ดีขึ้นกว่าเดิม ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานดังกล่าวมีความสะดวก ถูกต้อง รวดเร็วและปรับปรุงรูปแบบเอกสารที่จัดทำเพื่อลดปริมาณการใช้กระดาษในสำนักงาน (Paperless) แต่การที่จะนำระบบสารสนเทศมาใช้ เพื่อบริหารสถาบันวิจัยและพัฒนา ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นที่จะต้องทำวิจัยก่อน เพื่อเป็นการศึกษาหาแนวทางในการพัฒนาระบบที่ถูกต้อง ครบถ้วน ครอบคลุมตามบริบทของหน่วยงานตรงกับความต้องการ หรือความจำเป็นของผู้ใช้งานให้มากที่สุด และต้องมีการประเมินประสิทธิภาพของระบบที่พัฒนาขึ้น เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้มีประสิทธิภาพที่ดี เหมาะสม ทั้งในมุมมองของผู้เชี่ยวชาญ และผู้ใช้งานในระดับต่าง ๆ ก่อนที่จะนำระบบไปใช้งานจริง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่หน่วยงาน และการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน จึงมีความจำเป็นต้องศึกษาระบบสารสนเทศให้ลึกซึ้งทุกกระบวนการก่อนที่จะลงมือพัฒนาระบบให้มีประสิทธิภาพสูงสุดโดยจะแบ่งการดำเนินการเป็น 3 ระยะ ระยะที่ 1 การศึกษาระบบสารสนเทศสนับสนุนการดำเนินงานที่เหมาะสมสำหรับการยื่นขอใบรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ระยะที่ 2 การพัฒนาระบบสารสนเทศสนับสนุนการดำเนินงานตามผลการศึกษาระยะที่ 1 และระยะที่ 3 การหาประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศ ซึ่งจะทำให้การใช้ข้อมูลสำหรับการสนับสนุนการดำเนินงานที่เหมาะสมสำหรับการยื่นขอใบรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลเพิ่มมากขึ้นตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาและพัฒนาระบบสารสนเทศสนับสนุนการดำเนินงานที่เหมาะสมสำหรับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

2.2 เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของระบบรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ โดยจะแบ่งการดำเนินการเป็น 3 ระยะ ระยะที่ 1 การศึกษาระบบสารสนเทศสนับสนุนการดำเนินงานที่เหมาะสมสำหรับคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ระยะที่ 2 การพัฒนาระบบสารสนเทศสนับสนุนการดำเนินงานตามผลการศึกษาระยะที่ 1 และระยะที่ 3 การหาประสิทธิภาพของระบบระบบรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ โดยในแต่ละระยะมีรายละเอียดการดำเนินการดังนี้

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean)
- 2) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4. สรุปผลการวิจัย

4.1 พัฒนาระบบสารสนเทศสนับสนุนการดำเนินงานที่เหมาะสมสำหรับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ระบบสารสนเทศสนับสนุนการดำเนินงานที่เหมาะสมสำหรับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ควรแบ่งโครงสร้างการใช้งานออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1) ผู้ปฏิบัติงาน 2) คณะกรรมการ 3) บุคคลคนทั่วไป ซึ่งกลุ่มของผู้ใช้งานจะมีการกำหนดสิทธิ์ในการเข้าใช้งานที่แตกต่างกัน และระบบที่พัฒนาขึ้นสามารถจัดเก็บ แก้ไข ลบ อัปเดตสืบค้นข้อมูลออนไลน์ข้อมูลที่ทันสมัย เพิ่มระบบสืบค้นข้อมูลออนไลน์ที่สามารถสืบค้นข้อมูลต่าง ๆ ย้อนหลังได้ตลอดเวลา และเป็นระบบที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย ระบบสารสนเทศมีการปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบันและมีผู้ดูแลระบบปรับปรุงข้อมูลสม่ำเสมอ ระบบสารสนเทศสามารถยื่นขอสืบค้น คำสั่ง ระเบียบ ข้อบังคับ รายงานการประชุม มติการประชุม รายงานประจำปี โดยสามารถเรียกใช้ได้ตลอดเวลา สามารถดาวโหลดเอกสารไปใช้ได้ทันที รวมทั้งสามารถดูระเบียบวาระของการประชุมหรือเอกสารประกอบระเบียบวาระการประชุมได้

4.2 ผลการประเมินหาประสิทธิภาพของระบบรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินประสิทธิภาพของ ระบบสารสนเทศสนับสนุนการดำเนินงานที่เหมาะสมสำหรับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ โดยการหาประสิทธิภาพระบบ โดยผู้เชี่ยวชาญ ผู้ปฏิบัติงานและคณะกรรมการชุดต่าง ๆ ซึ่งใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยการประเมินระบบมี 5 ด้าน ซึ่งผลการประเมินสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

4.2.1 ด้านความสามารถของระบบตรงตามความต้องการของผู้ใช้ (Functional Requirements Test) ได้ค่าเฉลี่ยโดยรวม ผู้เชี่ยวชาญได้ค่าเท่ากับ 4.27 ผู้ปฏิบัติงานเท่ากับ 4.19 คณะกรรมการได้ค่าเท่ากับ 4.34 ซึ่งเมื่อสรุปการทดสอบระบบแล้วได้การยอมรับประสิทธิภาพการใช้งานอยู่ในระดับดี

4.2.2 ด้านความสามารถในการทำงานของระบบ (Functional Test) ได้ค่าเฉลี่ยโดยรวม ผู้เชี่ยวชาญได้ค่าเท่ากับ 3.99 ผู้ปฏิบัติงานเท่ากับ 3.73 คณะกรรมการได้ค่าเท่ากับ 4.39 ซึ่งเมื่อสรุปการทดสอบระบบแล้วได้การยอมรับประสิทธิภาพการใช้งานอยู่ในระดับดี

4.2.3 ด้านความสามารถของระบบที่ง่ายต่อการใช้งาน (Usability Test) ได้ค่าเฉลี่ยโดยรวม ผู้เชี่ยวชาญได้ค่าเท่ากับ 4.22 ผู้ปฏิบัติงานเท่ากับ 3.99 คณะกรรมการได้ค่าเท่ากับ 4.06 ซึ่งเมื่อสรุปการทดสอบระบบแล้วได้รับการยอมรับประสิทธิภาพการใช้งานอยู่ในระดับดี

4.2.4 ด้านประสิทธิภาพของการทำงาน (Performance Test) ได้ค่าเฉลี่ยโดยรวม ผู้เชี่ยวชาญได้ค่าเท่ากับ 3.74 ผู้ปฏิบัติงานเท่ากับ 4.33 คณะกรรมการได้ค่าเท่ากับ 4.37 ซึ่งเมื่อสรุปการทดสอบระบบแล้วได้รับการยอมรับประสิทธิภาพการใช้งานอยู่ในระดับดี

4.2.5 ด้านความสามารถด้านความปลอดภัยของระบบ (Security Test) ได้ค่าเฉลี่ยโดยรวม ผู้เชี่ยวชาญได้ค่าเท่ากับ 4.24 ผู้ปฏิบัติงานเท่ากับ 4.33 คณะกรรมการได้ค่าเท่ากับ 4.50 ซึ่งเมื่อสรุปการทดสอบระบบแล้วได้รับการยอมรับประสิทธิภาพการใช้งานอยู่ในระดับดี

สรุปผลการประเมินหาประสิทธิภาพการทำงานของระบบโดยผู้เชี่ยวชาญ ผู้ปฏิบัติงาน และคณะกรรมการ ทั้ง 5 ด้าน ซึ่งสรุปได้ว่าระบบที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับดีมีความสอดคล้องเหมาะสมกับผู้ปฏิบัติงานและคณะกรรมการ สามารถนำไปใช้งานได้จริง

5. อภิปรายผล

จากการวิจัยพบว่า การพัฒนาระบบสารสนเทศสนับสนุนการดำเนินงานที่เหมาะสมสำหรับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ซึ่งเป็นระบบงานใหม่สามารถลดขั้นตอนในการทำงาน โดยนำเอาระบบเดิมที่ทำงานโดยกระดาษเข้าสู่ระบบฐานข้อมูล ซึ่งระบบฐานข้อมูลไม่ได้เป็นเพียงแต่ใช้คอมพิวเตอร์แทนระบบเดิมที่ใช้กระดาษ แต่ยังสามารถช่วยในการทำงานที่มากกว่านั้น ซึ่งสามารถดูข้อมูลและสามารถเรียกดูข้อมูลได้พร้อมกัน ทำให้ปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ และมีประสิทธิภาพ จากการที่ได้พัฒนาระบบงานใหม่ที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพดี ประสิทธิภาพดีนั้น เนื่องมาจากในการศึกษาวิเคราะห์ และออกแบบนั้นผู้วิจัยได้พัฒนาระบบสารสนเทศตามทฤษฎีวงจรการพัฒนาระบบ (The System Development Life Cycle : SDLC) 7 ขั้นตอน และการออกแบบฐานข้อมูลตามทฤษฎีวงจรการพัฒนาระบบฐานข้อมูล (Database Life Cycle : DBLC) ซึ่งผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

จากผลการศึกษาเบื้องต้น พบว่าการจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบเดิมทำให้ผู้ใช้งานไม่ได้รับความสะดวก มีอุปสรรคในการค้นหาซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ [1] สรุปได้ว่าการพัฒนาระบบสารสนเทศควรเริ่มต้นด้วยการรวบรวมข้อมูลทรัพยากรที่มีอยู่ของหน่วยงานเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในเรื่องฮาร์ดแวร์ และเพื่อประเมินความเป็นไปได้ในการพัฒนาระบบ และควรศึกษาวิธีการและขั้นตอนการปฏิบัติงานจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกคน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องยอมรับและพร้อมที่จะใช้งานในระบบใหม่ที่จะพัฒนาขึ้น โดยใช้หลักทฤษฎีวงจรการพัฒนาระบบ SDLC ในส่วนของการเลือกใช้ฐานข้อมูลผู้เชี่ยวชาญให้เสนอแนะว่าการเลือกใช้ฐานข้อมูล มีปัจจัยที่ต้องพิจารณาหลายประการทั้งในเรื่องของความปลอดภัย ปริมาณข้อมูล

ความคุ้มค่าการลงทุน และความเหมาะสมกับงาน หรืออาจจะใช้ฐานข้อมูลที่เป็น Open Source ที่มีคุณภาพ เช่น MySQL หรือ PostgreSQL ซึ่งเป็นซอฟต์แวร์ที่ไม่มีลิขสิทธิ์ และได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับของสากล [3]

จากการพัฒนาระบบสารสนเทศสนับสนุนการดำเนินงานที่เหมาะสมสำหรับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ พบว่าได้ฐานข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ [2] โดยมุ่งพัฒนาระบบฐานข้อมูลการบริหารงานวิจัยในส่วนของการจัดส่งข้อมูลโครงการวิจัยผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ต ซึ่งแบ่งขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การออกแบบระบบฐานข้อมูลเพื่อการบริหารงาน ขั้นตอนที่ 2 การสร้างระบบฐานข้อมูลเพื่อการบริหารงาน และขั้นตอนที่ 3 การประเมินประสิทธิภาพระบบบริหารงาน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบประเมินความเหมาะสม และแบบประเมินประสิทธิภาพของระบบบริหารงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารวิจัย ด้านการวิจัย และด้านคอมพิวเตอร์ ประเมินความเหมาะสมของระบบ และนำระบบบริหารงานวิจัยที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์และบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการวิจัยของมหาวิทยาลัยเพื่อประเมินประสิทธิภาพของระบบบริหารงานวิจัย [4]

จากผลการทดสอบทั้งหมดสรุปได้ว่า ระบบสารสนเทศสนับสนุนการดำเนินงานที่เหมาะสมสำหรับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ สามารถเพิ่ม ลบ แก้ไข อัปเดตเอกสาร จัดทำวารสารประชุม ค้นหาข้อมูล โดยรายงานผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีมาตรฐานเดียวกัน ดังนั้นการพัฒนาระบบสารสนเทศสนับสนุนการดำเนินงานที่เหมาะสมสำหรับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ จึงเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- [1] สนั่น หวานแท้. การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการจัดเก็บและการสืบค้นสำหรับการบริหารงานบุคคล คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. การค้นคว้าอิสระปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553.
- [2] โชคชัย น้อยกลิ่น. การพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อการบริหารงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. การค้นคว้าอิสระ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2553.
- [1] กิตติ รักดีวัฒนะกุล และพนิดา พาณิชกุล. คัมภีร์การวิเคราะห์และออกแบบระบบ. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ครั้งที่ 4.บริษัท เคทีพี คอม แอนด์ คอนซัลท์, 2546.
- [4] สลยุทธ สว่างวรรณ. ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ. กรุงเทพฯ : เพียร์สันเอ็ดดูเคชั่นอินโดไชน่า, 2545.

คลองผันน้ำเมืองอุบลฯ: เรื่องเล่าของชาวบ้านในเส้นทางคลองผันน้ำ

และการจัดการทรัพยากรร่วม

Ubon Ratchathani Floodway: Narratives of Villagers on the Floodway and Common-pool Resource Management

นายสิทธิชน วรหาคำ^{1*}

Sittichon Warakham^{1*}

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี คณะศิลปศาสตร์ สาขาภาษาอังกฤษและการสื่อสาร

Ubon Ratchathani University, Faculty of Liberal Arts, English and Communication program

*Corresponding Author: sittichon.warakham@gmail.com

ข้อมูลบทความ	บทคัดย่อ
ประวัติบทความ: รับเพื่อพิจารณา: 8 สิงหาคม 2567 แก้ไข: 30 สิงหาคม 2567 ตอบรับ: 10 กันยายน 2567	บทความนี้มุ่งศึกษา 1) เรื่องเล่าของชาวบ้านที่อาศัยอยู่บริเวณห้วยตองแหวดในเส้นทางคลองผันน้ำจังหวัดอุบลราชธานี และ 2) การมีส่วนร่วมของชาวบ้านต่อโครงการคลองผันน้ำจังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้วิธีศึกษาแบบเรื่องเล่า (Narrative research) ใช้วิธีการเก็บข้อมูลแบบเล่าเรื่อง (Narrative inquiry) เพื่อเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) ร่วมกับการจดบันทึกภาคสนาม (Field notes) และการสังเกตการณ์ (Observation) ผลการศึกษาพบว่า เรื่องเล่าเผยให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรร่วม ห้วยตองแหวดเคยเป็นทรัพยากรชุมชนที่สมบูรณ์ แต่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาของเมืองทำให้เกิดปัญหาน้ำเน่าเสีย ส่งผลต่อวิถีชีวิตของชุมชน แม้ชุมชนศรีจะมีประเพณีอนุรักษ์ทรัพยากรชุมชนมาตั้งแต่อดีต แต่สิทธิชนยังถูกละเลย และขาดการสนับสนุนทรัพยากรในการแก้ไขผลกระทบจากการพัฒนา รวมทั้งเมื่อมีโครงการพัฒนา ชุมชนกลับไม่ได้ถูกเปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วม ส่งผลให้ชุมชนขาดอำนาจในเข้าถึงข้อมูล และการต่อรอง เพื่อปกป้องทรัพยากรชุมชน

คำสำคัญ:

คลองผันน้ำเมืองอุบลฯ,
เรื่องเล่า, การบริหารทรัพยากรร่วม,
การมีส่วนร่วม

Article Info

Article History:

Received: 8 August 2024

Revised: 30 August 2024

Accepted: 10 September 2024

Keywords:

Ubon Ratchathani Floodway,
Narrative, Common-pool Resource
Management, Participation

Abstract

This article aims to examine 1) the narratives of villagers living along Tong Waet Creek on the Ubon Ratchathani floodway and 2) their participation in the floodway project. This article uses a narrative research approach. It employs narrative inquiry to collect data from key informants along with field notes and observation. This article revealed the changes in the common pool resources. Tong Waet Creek used to be resourceful but was affected by the Ubon Ratchathani city development, resulting in water pollution that affected the community's way of life. Though the community has had a tradition of conserving community resources since the past, community rights have been neglected and there is a lack of support for resources to address the negative impacts of development. In addition, when a development project was introduced, the community was not given the opportunity to participate in the project. This resulted in the community lacking the power to access information and negotiate to protect community resources.

1. บทนำ

จังหวัดอุบลราชธานีเปรียบเสมือนปราการรับมวลน้ำจากแม่น้ำมูลและแม่น้ำชีก่อนไหลลงแม่น้ำโขง ย้อนกลับไปเมื่อปี พ.ศ. 2521 อุบลฯ ได้รับผลกระทบจากพายุ 2 ลูก กล่าวคือ เบส และ คิด ทำให้บริเวณใจกลางเมืองเกิดน้ำท่วมขัง ปัญหาน้ำท่วมเกิดขึ้นต่อเนื่องอีกราว 8 ครั้งในช่วงปี พ.ศ. 2528 ถึง 2560 จนเมื่อปี พ.ศ. 2562 จังหวัดอุบลฯ ได้ประสบกับภัยน้ำท่วมหนักที่สุดในรอบ 40 ปี สาเหตุหลักของน้ำท่วมปี พ.ศ. 2562 คือปริมาณน้ำฝนจากพายุโพดุล และพายุคาจิกิริ่วมกับการขาดบริหารจัดการน้ำอย่างบูรณาการของรัฐ ภัยน้ำท่วมทวนกลับมาอีกครั้งในปี พ.ศ. 2565 ด้วยผลกระทบที่รุนแรงขึ้น คือระดับน้ำสูงถึง 11.50 เมตร [1] ซึ่งเกิดขึ้นจากหลายสาเหตุ กล่าวคือ การเกิดพายุฝนที่ถี่ขึ้น ผังเมืองไม่มีพื้นที่รับน้ำ การเพิ่มขึ้นของประชากร การพัฒนาพื้นที่ชนบทเป็นกิ่งเมือง กิ่งชนบท และการเปลี่ยนแปลงของสภาพพื้นที่ชุ่มน้ำ [2] ผู้เขียนอาศัยอยู่ที่ จังหวัดอุบลราชธานี และได้มีโอกาสการรับฟังเรื่องราวของผู้ประสบภัยอุทกภัย และช่วยเหลือกลุ่มดังกล่าว จากปัญหาน้ำท่วมในปี พ.ศ. 2562 และ 2565 ผู้เขียนจึงมีความสนใจเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการน้ำ และป้องกันอุทกภัย รูปแบบโครงการพัฒนาของรัฐ และการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรชุมชน จากแผนการบริหารจัดการน้ำของสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พบว่า การจัดการน้ำท่วมและอุทกภัยถูกจัดเป็นหนึ่งใน 6 ด้านของแผน โดยมีเป้าหมายเพื่อ “เพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำ” และ “เพิ่มการจัดการระบบป้องกันน้ำท่วมชุมชนเมือง” [3] เช่นเดียวกัน ยุทธศาสตร์ 20 ปี ของกรมชลประทาน มีเป้าหมายคือ “การป้องกันความเสียหายและสนับสนุนการบรรเทาภัยอันเกิดจากน้ำ” และ “การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการน้ำชลประทานในพื้นที่” [4] กรมชลประทานได้ระบุบทบาทหน้าที่ไว้ชัดเจนว่า คือการป้องกันภัย เช่นการสร้างสิ่งก่อสร้าง ใช้อุปกรณ์หรือเครื่องมือในการคาดการณ์ แจ้งเตือนสถานการณ์ และการบริหารน้ำ ในส่วนของการสร้างการมีส่วนร่วม กรมชลประทานวางยุทธศาสตร์สร้างเครือข่าย และความร่วมมือกับผู้ได้รับผลกระทบ และกลุ่มอื่น ๆ “เพื่อลดกระแสต่อต้าน” ต่อโครงการพัฒนา [5] แผนยุทธศาสตร์ของทั้ง 2 องค์กรสะท้อนให้เห็นว่ารัฐให้ความสำคัญกับชุมชนเมือง และนำเสนอโครงการพัฒนาในแง่ที่เป็นความหมายบวกเพียงด้านเดียว วิธีการนี้ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการใช้อำนาจรัฐ เพื่อผูกขาดความหมายของการพัฒนา และปิดกั้นทางเลือกการพัฒนา [6] ได้ทำการศึกษาโครงการพัฒนาในประเทศเลโซโท กัวเตมาลา อินเดีย เปรู อินโดนีเซีย เนปาล และโบลิเวีย และพบว่า รัฐมักกล่าวอ้างถึง การมีส่วนร่วม (participation) ประชาสังคม (civil society) และความเป็นเจ้าของ (ownership) ในโครงการพัฒนา แต่การเข้ามาของโครงการพัฒนาอาจนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ซึ่งส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของการกระทำในด้านสังคม การเมือง เศรษฐกิจ หรือระบบนิเวศ [6] ในปี พ.ศ. 2563 สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติได้วางแผนแนวทางการป้องกันและบรรเทาอุทกภัยในจังหวัดอุบลราชธานี [7] สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติได้จัดโครงการทำแผนผังน้ำ สำรวจ 8 กลุ่มน้ำหลักในประเทศไทย กล่าวคือ กลุ่มน้ำสะแกกรัง ป่าสัก เจ้าพระยา ท่าจีน แม่กลอง บางปะกง ชี มูล ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ ปี พ.ศ. 2561 โดยหนึ่งในแผนคือการก่อสร้างคลองผันน้ำเลี่ยงเมืองอุบลราชธานี เพื่อผันน้ำได้ 1,200 ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที

และระบายลงสู่แม่น้ำโขง หากการดำเนินการก่อสร้างต้องเกิดขึ้นในอนาคต คลองผันน้ำนี้อาจผลกระทบโดยตรงต่อชาวบ้านที่อยู่อาศัยในบริเวณของการก่อสร้าง ของโครงการ

จากรายงานดังกล่าว ยังพบแผนดำเนินการก่อสร้างคลองผันน้ำผ่านห้วยตองแหวด ซึ่งเป็นแหล่งทรัพยากรสาธารณะของหลายหมู่บ้าน กล่าวคือ บ้านศรีชะกระปือ บ้านศรีโค บ้านแมต บ้านบังมั่ง บ้านลิ้นไม้ บ้านโพธิ์ตก บ้านโพธิ์ออก มาตั้งแต่อดีต เป็นแหล่งทรัพยากรที่สำคัญต่อวิถีชีวิตชุมชนใกล้เคียงในหลายมิติ เช่น ทรัพยากรน้ำ อาหาร แหล่งทำประมง และพื้นที่ทางศาสนาของชุมชน [8] ดังนั้นหากมีการเปลี่ยนแปลงเชิงภูมิศาสตร์ หรือ ระบบนิเวศของห้วยตองแหวด ชุมชนบริเวณใกล้เคียงย่อมได้รับผลกระทบกับความเปลี่ยนแปลงนั้น มิหนำซ้ำความเปลี่ยนแปลงเหล่านั้นอาจนำมาซึ่งการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของชาวบ้าน

รูปภาพที่ 1 แผนภาพแนวทางการป้องกันและบรรเทาอุทกภัย

(ที่มา: เอกสารประกอบการประชุมโครงการคลองผันน้ำ)

1.1 เรื่องเล่าคืออะไร และเรื่องเล่าเผยอะไรให้เราเห็น ?

แนวคิดเรื่องเล่ามีรากฐานมาจากแนวคิดหลังโครงสร้างนิยม (Post-structuralism) ซึ่งทำความเข้าใจมนุษย์ สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจผ่านภาษา (Language) และข้อความ (Texts) เรื่องเล่า (Narrative) ไม่ได้มีโครงสร้างและความหมายที่ตายตัว จึงไม่ได้สะท้อนความจริงเพียงด้านเดียว เพราะเรื่องเล่าเกิดจากการประกอบสร้างความหมาย ผ่านมุมมอง และความรู้ของผู้เล่า (Narrator) David Rundrum (2548) เสนอว่าเรื่องเล่าไม่ได้เป็นเพียงการถ่ายทอดประสบการณ์ หรือเหตุการณ์ [9] เรื่องเล่าคือกระบวนการตีความ การสร้างความหมาย การรับรู้ และการทำความเข้าใจสิ่งรอบตัวของผู้เล่าในเวลาและสถานที่ที่แตกต่างกันความจริงที่เกิดจากรเรื่องเล่าจึงไม่สามารถถูกแยกจากกระบวนการ และบริบทดังกล่าวได้ ด้วยสาเหตุนี้เรื่องเล่าจึงสะท้อนถึงอำนาจ (Power) ของผู้เล่าในการสร้างความหมาย ความรู้ หรือความจริง Michel Foucault

ได้ทำการศึกษาสภาวะความบ้า (Madness) และพบว่าผู้มีอำนาจ (Authority) ใช้ภาษาเปลี่ยนให้สภาวะความบ้ากลายเป็นวัตถุ (Object) เพื่อทำความเข้าใจกับสภาวะทางจิตดังกล่าว จนในท้ายที่สุดสภาวะดังกล่าวกลายเป็นความจริงในสังคม (Truth) ส่งผลให้ผู้คนที่มีสภาวะทางจิตกลายเป็นคนวิกลจริต ถูกส่งตัวเข้ารับการบำบัด และแบ่งแยกจากคนทั่วไป [9] การวิเคราะห์เรื่องเล่า (Narratology) จึงสนใจศึกษาว่าเรื่องเหล่านั้นถูกบอกเล่าอย่างไร (How the story is told) ในเหตุการณ์ (Event) ผ่านผู้กระทำ (Actor) เวลา (Time) และสถานที่ใด (Space) Mieke Bal (2552) การตีความเรื่องเล่าผ่านองค์ประกอบดังกล่าวจึงเปรียบเสมือนการวิเคราะห์ทางวัฒนธรรม (Cultural analysis) [10]

ผู้ศึกษาเรื่องเล่าหลายคนได้ให้ความหมายคำว่า ‘เรื่องเล่า’ แตกต่างกันไปตามบริบทและสาขาวิชา [11] ผู้เขียนจึงมองความหมายเรื่องเล่า อย่างกว้าง ๆ ไม่ยึดติดกับความหมายใดหมายหนึ่ง โดยค่านึงว่าเรื่องเล่าคือชุดของสัญญาณ หากแต่สัญญาณเหล่านั้นจำเป็นต้องประกอบด้วยการดำเนินเรื่อง และกระบวนการให้ความหมายกับสิ่งที่เฉพาะเจาะจง มากกว่าสิ่งทั่วไป ผู้เขียนบทความนี้เห็นด้วยกับ Donald Polkinghorne ว่าตัวตนและชีวิตของมนุษย์ประกอบสร้างไปด้วยเรื่องราวมากมาย [13] ด้วยเหตุนี้วิธีวิจัยแบบใช้เรื่องเล่า (Narrative research) จึงได้กลายเป็นวิธีการที่ได้รับความนิยมอย่างมากในสาขาวิชาสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยา ใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยการเล่าเรื่อง (Narrative inquiry) ในการศึกษาประสบการณ์ของเด็ก ผู้รอดชีวิตจากภัยพิบัติสึนามิปี พ.ศ. 2547 ในจังหวัดอาเจะห์ (Aceh) ประเทศอินโดนีเซีย และพบว่าเรื่องเล่าสามารถสะท้อนเสียง (Voice) ของชุมชน (Silent communities) ที่ไม่เคยได้รับการรับฟังรวมถึงความรู้สึกและชีวิตของผู้คนในชุมชน [14] บทความนี้จึงมุ่งศึกษาเรื่องเล่าของชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในเขตการก่อสร้างคลองผันน้ำอุบลราชธานีในฐานะการแสดงออกต่อโครงการพัฒนาของรัฐ และอำนาจชุมชนในการจัดการทรัพยากรร่วม ‘ห้วยตองแหวด’

1.2 แนวคิดการจัดการทรัพยากรร่วม

ทรัพยากรร่วม (Common-Pool Resource: CPR) อ้างถึงทรัพยากรสาธารณะที่บุคคลไม่สามารถถือครองกรรมสิทธิ์ไว้เพียงผู้เดียว ซึ่งเป็นทรัพยากรที่ใช้แล้วหมดไป เช่น แหล่งน้ำ ป่าไม้ ภูเขา ที่ดิน Elinor Ostrom นักเศรษฐศาสตร์ผู้สนใจเรื่องการบริหารจัดการทรัพยากรร่วม เสนอว่าชุมชนควรเป็นผู้ควบคุมดูแลทรัพยากร ผ่านการสร้างกฎเกณฑ์และกลไกจัดสรรทรัพยากรตามความต้องการของชุมชน โดยความคิดนี้ถูกโต้แย้งด้วย 3 แนวคิด คือ 1) แนวคิดโศกนาฏกรรมของทรัพยากรร่วม (the tragedy of the commons) 2) แนวคิดความลำบากใจของนักโทษ (the prisoner's dilemma game) 3) แนวคิดตรรกะแนวร่วมการกระทำ (the logic of collective action) แนวคิดโศกนาฏกรรมเสนอว่า ไม่ควรมีการจำกัดสิทธิ์การเข้าถึงทรัพยากรร่วม เพราะการจำกัดดังกล่าวจะทำให้ผู้คนใช้ทรัพยากรร่วมเพื่อประโยชน์ส่วนตน ซึ่งนำไปสู่การถดถอยของทรัพยากรร่วม ในทางเดียวกันแนวคิดความลำบากใจของนักโทษ ถกเถียงว่าหากผู้ใช้ทรัพยากรร่วมมีกันบริหารทรัพยากร อาจหากตนไม่ได้รับประโยชน์ที่พึงพอใจ ผู้ใช้จึงเอาเปรียบโดยใช้วิธีที่ได้ผลประโยชน์มากกว่า และในระยะยาววิธีนี้ส่งผลให้สองฝ่ายจะเสียผลประโยชน์มากกว่าการร่วมมือกัน [15] เช่นเดียวกัน แนวคิด

ตรรกะแนวร่วมการกระทำเสนอว่า การกระทำร่วมกันใดๆ มักจะใช้การรวมกลุ่มของคนจำนวนมาก และมักจะมีคนที่ชอบหาผลประโยชน์โดยไม่ลงมือทำอะไรเสมอ สามแนวคิดข้างต้นนำไปสู่การออกแบบแนวทางการจัดการทรัพยากรร่วมของ Elinor Ostrom [16] แนวคิดการจัดการทรัพยากรของออสโตรมเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืนคือ 1) การกำหนดขอบเขต ให้ชุมชนเป็นคนกำหนดว่าใครสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรร่วม รวมถึงกำหนดเขตแดนของที่อยู่ในการบริหารของชุมชน 2) ความสอดคล้อง กล่าวคือกฎการควบคุมดูแลทรัพยากรร่วม ต้องสอดคล้องกับเงื่อนไขของท้องถิ่น 3) จัดให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำ และแก้ไขกฎที่ใช้บริหารทรัพยากรร่วม 4) การเฝ้าสังเกต ชุมชนควรมีหน้าที่ติดตาม และสังเกตพฤติกรรมของผู้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากร และติดตามสถานะของทรัพยากรร่วม 5) การลงโทษ ชุมชนควรมีระบบลงโทษจากเบาไปหนัก เพื่อป้องกันทำความผิดเดิมซ้ำ 6) กลไกการจัดการความขัดแย้ง ชุมชนควรมีวิธีการจัดการความขัดแย้งที่มีประสิทธิภาพ ใช้ทรัพยากรต่ำ และเป็นไปตามวิถีของชุมชน 7) สิทธิชุมชน ชุมชนต้องได้รับการยอมรับจากรัฐให้ชุมชนสามารถออกกฎเพื่อทำนุบำรุงทรัพยากรร่วมได้ 8) การเชื่อมโยงกับระบบที่ใหญ่ ชุมชนควรมีการเชื่อมโยงกับกลุ่มเครือข่าย หรือภาคีเพื่อช่วยในการจัดการทรัพยากรร่วม [17] แนวทางข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการจัดการทรัพยากรร่วมมีความสำคัญต่อชุมชน ในบริบทของคลองผันน้ำเลียงเมืองอุบลฯ ชาวบ้านและชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในห้วยตองแหวด ที่ใช้ในการเกษตร และประมง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดดังกล่าวของ Elinor Ostrom การพยายามทำความเข้าใจ และศึกษาประเด็นการจัดการทรัพยากรร่วมจะช่วยให้เราเข้าใจว่าชุมชนมีการจัดการทรัพยากรร่วมอย่างไร และการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรร่วมจะส่งผลต่อชุมชนอย่างไร

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

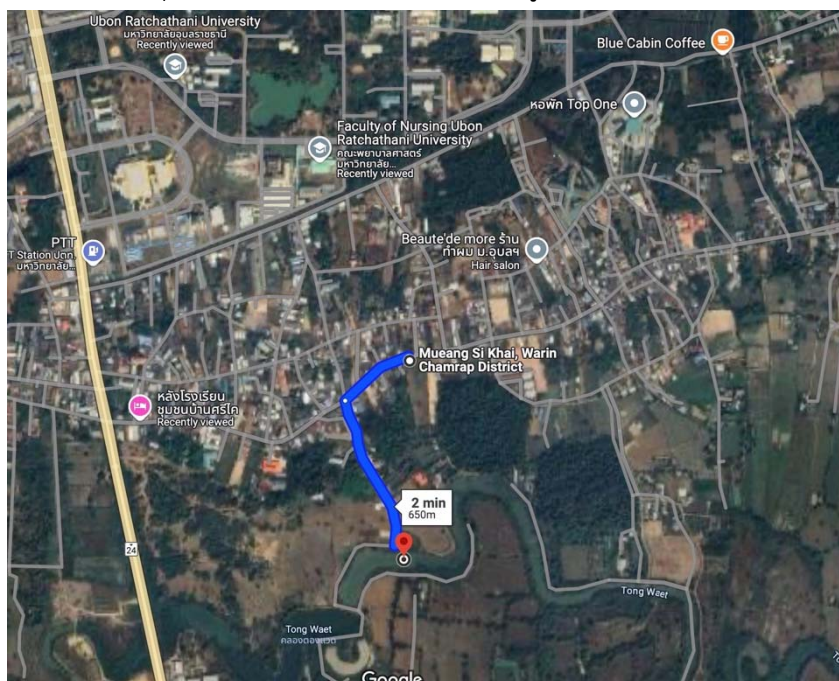
- 2.1 เพื่อศึกษาเรื่องเล่าของชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในเส้นทางคลองผันน้ำจังหวัดอุบลราชธานี
- 2.2 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชาวบ้านต่อโครงการคลองผันน้ำจังหวัดอุบลราชธานี

3. วิธีการดำเนินวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นบทความเชิงคุณภาพผู้เขียนใช้วิธีวิจัยแบบใช้เรื่องเล่า(Narrative research) และการเก็บข้อมูลด้วยการเล่าเรื่อง (Narrative inquiry) ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากเอกสาร (Documentary Research) และใช้วิธีการวิเคราะห์เรื่องเล่า (Narrative analysis) เพื่อศึกษาเรื่องเล่าของชาวบ้านศรีโคอกที่อาศัยอยู่ในเส้นทางคลองผันน้ำจังหวัดอุบลราชธานี และศึกษาการมีส่วนร่วมของชาวบ้านต่อโครงการคลองผันน้ำอุบลราชธานี โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 หมู่บ้านศรีโคก (Ban Sri Khai Ok)

ประวัติศาสตร์ของชุมชนศรีโคกเริ่มต้นตั้งแต่ 202 ปีที่แล้ว (พ.ศ. 2365) เมื่อชาวบ้านที่เคยอาศัยอยู่แถบบริเวณดอนปู่ตาได้อพยพมาที่บ้านก่น้อย บ้านหัวเรือ เดินทางหาที่อยู่ที่ดีเหมาะสมและยั่งยืนสำหรับการทำมาหากิน จนมาถึงบ้านสิงห์โค (ศรีโค) ซึ่งตั้งอยู่ใกล้กับห้วยตองแหวด ในอดีตชาวบ้านในชุมชนบ้านศรีโคกใช้ประโยชน์จากทรัพยากรห้วยตองแหวดในหลายด้าน เช่น ทรัพยากรน้ำสำหรับการอุปโภค เกษตรกรรม การปศุสัตว์ และความมั่นคงทางอาหาร วิถีของชาวบ้านคือการพึ่งพิงห้วยตองแหวด ชาวบ้านสามารถลงไปเก็บผักหลายชนิดที่บริเวณห้วย และสำหรับชาวบ้านที่มีทักษะประมงก็จะลงไปห้วยเพื่อตกปลา ห้วยตองแหวดจึงถูกอนุรักษ์ในฐานะทรัพยากรสำคัญในชุมชน จนกระทั่งมีการพัฒนาของเมืองอุบลราชธานี มหาวิทยาลัย และชุมชนใกล้เคียง ทำให้วิถีปฏิบัติของชาวบ้านเปลี่ยนไป บ้านศรีโคกได้พัฒนาเป็นชุมชนกึ่งเมือง กึ่งชนบทจากการเข้ามาของมหาวิทยาลัย ถนน และโครงสร้างพื้นฐานอื่น ฯลฯ ทำให้ชุมชนขยายตัวขึ้นจากอดีต ปัจจุบันบ้านศรีโคกประกอบด้วย 215 ครัวเรือน มีประชากร 958 คน โดยไม่รวมจำนวนประชากรแฝง มีประชากรเพศชาย 435 คน และเพศหญิง 523 คน ตั้งอยู่ห่างจากมหาวิทยาลัยอุบลราชธานีประมาณ 2 กิโลเมตร จากอดีตถึงปัจจุบัน การพัฒนาของเมือง และการเพิ่มขึ้นของประชากรส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในชุมชนบ้านศรีโคก และห้วยตองแหวด แต่พบว่า งานที่ศึกษาความสำคัญห้วยตองแหวด และความเปลี่ยนแปลงของวิถีชุมชนบริเวณห้วยตองแหวดกลับมีอยู่อย่างจำกัด

รูปที่ 2 ตำแหน่งหมู่บ้านศรีโคก (ที่มา: Google map)

3.2 กลุ่มตัวอย่าง (Participants)

ผู้วิจัยเลือกใช้กลุ่มตัวเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) กลุ่มตัวอย่างในบทความวิจัยนี้คือ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) ซึ่งมีส่วนได้ ส่วนเสีย ต่อบริหารทรัพยากรชุมชน และโครงการคลองผันน้ำ เลี่ยงเมืองอุบลฯ ทางตรง และทางอ้อม โดยเลือกพื้นที่ในการศึกษาคือหมู่บ้านศรีโคกนอก ซึ่งมีขอบเขตติดกับ ห้วยตองแหวด และอยู่ในพื้นที่ก่อสร้างคลองผันน้ำเลี่ยงเมืองอุบลราชธานี ผู้ให้ข้อมูลหลักในบทความนี้ คือ ผู้ใหญ่บ้าน ประธานกลุ่มแหล่งน้ำบ้านศรีโคกนอก สมาชิกสภาเทศบาลตำบลศรีโคก ชาวบ้านที่คุ้นชินกับ ห้วยตองแหวด ชาวบ้านที่มีที่ดินอยู่ในเขตก่อสร้างคลองผันน้ำ และเกษตรกรรวมสามคน รวมทั้งหมด 8 คน

3.3 การเก็บข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการเก็บข้อมูลหลักที่ผู้เขียนใช้คือการเก็บข้อมูลโดยการเล่าเรื่อง (Narrative inquiry) ควบคู่ไปกับการสังเกตการณ์ (Observation) จดบันทึกภาคสนาม (Field notes) และบันทึกเสียง (Voice recording) โดยมีการสอบถามความยินยอมขออัดเสียงและเก็บภาพก่อนทุกครั้งของการสัมภาษณ์ ผู้เขียนใช้วิธีการสัมภาษณ์ให้ผู้ให้ข้อมูลการเล่าเรื่องราว เช่น เรื่องราวของชุมชน ความสำคัญของห้วยตองแหวด ประสบการณ์ และบทบาทหน้าที่ของผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรในห้วยตองแหวด ความรู้สึก และการมีส่วนร่วม การรับรู้เกี่ยวกับโครงการคลองผันน้ำ การคาดการณ์ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดหลังการก่อสร้าง คลองผันน้ำ ใช้เวลาสัมภาษณ์โดยเฉลี่ยหนึ่งชั่วโมงต่อบุคคล ผู้เขียนใช้การวิเคราะห์เรื่องเล่า (Narrative analysis) ในการวิเคราะห์ และตีความหมายแฝงที่ซ่อนอยู่ภายในเรื่องเล่าของผู้ให้ข้อมูล และนำผลวิจัย มาเรียบเรียงในรูปแบบของเรื่องเล่า

4. ผลการวิจัย

4.1 “อยากให้ห้วยตองแหวดดีเก่า” เรื่องเล่าสะท้อนความเปลี่ยนแปลงของห้วยตองแหวด

ห้วยตองแหวดเป็นแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญของหลายชุมชนบริเวณมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี หนึ่งในชุมชนที่ใช้ประโยชน์จากห้วยตองแหวดคือบ้านศรีโคกนอก ในช่วงปี พ.ศ. 2530 ขณะที่มหาวิทยาลัยอุบลราชธานีกำลังอยู่ภายใต้การก่อสร้าง ซึ่งตรงกับช่วงเวลาที่สมาชิกสภาเทศบาลบ้านศรีโคกย้ายเข้ามาอยู่ที่บ้านศรีโคกนอก สมาชิกสภาเทศบาลได้เล่าถึงทรัพยากรในห้วยตองแหวด

“น้ำเสียไหลออกมาจากหอพักแถวมอ ไหลอยู่เบ็ดมือ ย้ายมาอยู่ที่นี่ (บ้านศรีโคกนอก) ปี พ.ศ. 2530 สมัยมหาวิทยาลัยกำลังสร้าง เมื่อก่อนมีแต่ป่าเต็งรังแถวนี้ การพัฒนาเข้ามา ปัญหาจะเยอะตาม”

พบว่า ช่วงเวลาดังกล่าวยังทับซ้อนกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 6 พ.ศ. 2530-2534 ที่เสนอแผนการพัฒนาเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม จัดระเบียบการใช้ที่ดินในเมืองหลัก และเมืองศูนย์กลาง ความเจริญ ซึ่งรวมถึงเมืองอุบลราชธานี [18] แผนเศรษฐกิจดังกล่าวส่งผลต่อการเป็นเจ้าของและใช้ที่ดิน

ทำการเกษตรในเขตอำเภอเมืองจังหวัดอุบลราชธานี [19] ทำให้พื้นที่กึ่งชนบท และพื้นที่การเกษตรถูกเปลี่ยนกลายเป็นพื้นที่กึ่งเมืองที่ถูกพัฒนาอย่างต่อเนื่อง หลังการก่อตั้งของมหาวิทยาลัยในปี พ.ศ. 2531 จนถึงปัจจุบัน จำนวนหอพัก ร้านค้า บ้านเช่าบริเวณมหาวิทยาลัยเพิ่มขึ้นตามจำนวนของนักศึกษา ส่งผลให้เกิดมลภาวะ น้ำในห้วยตองแหวดเน่าเสียส่งกลิ่นเหม็น [8] สาเหตุของปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นมาจากน้ำเสียจากกิจกรรมของมนุษย์ [20] แม้หอพัก และบ้านเช่าบางส่วนจะมีบ่อบำบัดน้ำเสีย แต่การขาดกฎหมาย และการควบคุมจากเทศบาลให้หอพัก บ้านเช่าขนาดเล็กมีบ่อบำบัดน้ำเสียเพื่อบำบัดน้ำก่อนปล่อยลงสู่ธรรมชาติ ทำให้การกระทำดังกล่าวขึ้นอยู่กับจิตสำนึกเพียงเท่านั้น อีกหนึ่งสาเหตุคือท้องถื่นยังขาดงบประมาณ และทรัพยากรในแก้ไขปัญหาน้ำเสีย ผู้ใหญ่บ้านเทศบาลตั้งคำถาม

“แต่ก่อนทำไมชาวบ้านอยู่ได้ ? ทำไมถึงมีน้ำเสีย? ไล่ทางน้ำมาได้เลย ทำไมท้องถื่นหรือหน่วยงานปล่อยให้เสีย ทำปีนี้น้ำเสียมาก? กฎหมายที่ควบคุมก็มีเพียง พ.ร.บ. สาธารณสุข ปี พ.ศ. 2535 ”

เช่นเดียวกัน ชาวบ้านที่คุ้นชินกับห้วยตองแหวดสะท้อนว่า “เดี๋ยวนี้น้ำกลับกันกับสมัยก่อน แต่ก่อนบ่ได้ซื้อกิน มีเงิน 100 บาทก็ดีแล้ว แต่เดี๋ยวนี้น้ำไปหากินกะบ่ได้ ผักที่เคยมีกะบ่มี การทำมาหากินเปลี่ยนไป [...] ต้องขายบ้าน ขายที่ดินเพราะทำมาหากินไม่ได้” ซึ่งสอดคล้องกับชาวบ้านที่ประกอบอาชีพเกษตรเป็นหลัก “เดี๋ยวนี้น้ำได้กินน้อยบ่ห้วยเตะ น้ำกะเหม็น ปลากระมังกลิ่นแพบ กลิ่นสบู่ เฮากะมาเป็น 4 – 5 ปีนี้แหละหนักและจะหนักขึ้นไปเรื่อย ๆ” พบว่า เรื่องราวเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรห้วยตองแหวด สะท้อนให้ความรู้สึกรังวลของชาวบ้านศรีโคกนอกต่อผลกระทบเชิงลบจากการพัฒนาเมือง ที่นำมาซึ่งปัญหาน้ำเสีย ความเปลี่ยนแปลงในวิถีของชาวบ้าน และทรัพยากรในห้วยตองแหวด ต้นตอของปัญหาดังกล่าวเริ่มต้นจากแผนการพัฒนาของรัฐที่เน้นพัฒนาพื้นที่เมือง และเศรษฐกิจ จนนำมาสู่ปัญหา และความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวที่ส่งผลกระทบต่อ ความมั่นคงทางสิ่งแวดล้อม อาหาร เศรษฐกิจ และวิถีชีวิตของชุมชนบ้านศรีโคกนอก เช่น การเปลี่ยนแปลงอาชีพทำกิน การโยกย้ายถิ่นฐานของแรงงานในชุมชน การขายที่ดินการเกษตร

4.2 “เฮาอยู่ร่วมกัน” เรื่องเล่าสะท้อนการบริหารจัดการทรัพยากรห้วยตองแหวด

วิถีชีวิตของชุมชนบ้านศรีโคกนอกมีความเชื่อมโยงกับห้วยตองแหวดมาตั้งแต่อดีต หนึ่งประเพณีที่ชาวบ้านดำเนินมาอย่างช้านานคือ การงดการจับปลาในช่วงเดือนเมษายน ถึงเดือนตุลาคมของทุกปี เพื่ออนุรักษ์ และบริหารทรัพยากรปลาในห้วยตองแหวด ประธานกลุ่มแหล่งน้ำของหมู่บ้านศรีโคกนอกสะท้อนถึงกระบวนการจัดการทรัพยากรชุมชนว่า “เฮาบ่ให้จับปลาเดะ ระยะเวลาเมษายน ฮอดตุลาคมของทุกปี เฮาสั่งจนไว้ เฮาสีเปิดให้มาจับช่วงมีนาคม เมษายน” ชุมชนบ้านศรีโคกนอกจะจัดกิจกรรมจับปลากันอีกที ในช่วงเดือนมีนาคมถึงเมษายน เปิดให้คนสาธารณะเข้ามาซื้อบัตรจับปลา บัตรละ 50 บาทผ่านกลุ่มแหล่งน้ำชุมชนบ้านศรีโคกนอก ชุมชนมีรายได้เฉลี่ยปีละ 70,000 ถึง 80,000 บาทจากการจัดกิจกรรมจับปลา รายได้ดังกล่าวประธานแหล่งน้ำกล่าวว่า จะถูกนำมาใช้เพื่อทำกิจกรรมในชุมชน หรือใช้สำหรับการจัดกิจกรรมในปีถัดไป

เป็นต้น ในปี พ.ศ. 2552 กลุ่มแหล่งน้ำมีรายได้ถึงประมาณ 100,000 บาท แต่ในปี พ.ศ. 2553 เกิดปัญหาน้ำเน่าเสียทำให้รายได้จากกิจกรรมดังกล่าวลดลง พบว่า แทนที่การจำกัดการเข้าถึงทรัพยากรร่วม ชุมชนบ้านศรีโคกออก มีแนวทางการบริหารทรัพยากรใน “ห้วยตองแหวด” ซึ่งเป็นไปตามข้อเสนอของ Elinor Ostrom ในระดับชุมชน ข้อหนึ่ง ชุมชนบ้านศรีโคกออกสามารถกำหนดขอบเขตของผู้ที่สามารถเข้าถึง และระยะเวลาในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรปลาในห้วยตองแหวด ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาของเทศบาลศรีโคกเคือง การดูแล รักษาทรัพยากรธรรมชาติ [21] ยังพบว่า ชุมชนบ้านศรีโคกออกมีการสอดส่องพฤติกรรมของผู้ใช้ประโยชน์ และสถานะของทรัพยากรในห้วยตองแหวด ชาวบ้านที่คุ้นชินกับห้วยตองแหวดเล่าว่า “พอกันเฮากะเว่กัน ว่าห้วยเปลี่ยนไปจังได้ แล้วหัวหน้าชุมชนกะเอาเข้าประชุม” เช่นเดียวกัน ชาวบ้านที่เป็นเกษตรกรกล่าวว่า “ในประชุมรายเดือน เฮากะเว่กันเดะ ว่าสิแก้ไขปัญหาลงได้” สะท้อนให้เห็นว่าชุมชนใช้การสื่อสาร เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา เพื่อติดตามสถานการณ์ของห้วยตองแหวด แม้ชุมชนจะสามารถมีส่วนร่วมในการบริหารทรัพยากรร่วมในระดับชุมชน แต่ชุมชน และท้องถิ่นยังขาดทรัพยากรในการแก้ไขปัญหาที่เสีย กล่าวคือ งบประมาณในการสร้างบ่อบำบัด สะท้อนให้เห็นว่า รัฐศูนย์กลางละเลยความสำคัญของสิทธิชุมชนในการบริหารของทรัพยากรร่วม

4.3 “ต้องเสียสละ” เรื่องเล่าการมี (ไม่) ส่วนร่วมของชาวบ้านต่อโครงการคลองผันน้ำอุบล

การประชุมวางแผนก่อสร้างคลองผันน้ำได้เริ่มต้นในปี พ.ศ. 2563 ซึ่งอยู่ในช่วงของการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 ในปี พ.ศ. 2564 ได้มีการจัดทำประชาคมสำรวจความคิดเห็นซึ่งได้ดำเนินไปอย่างน่าตั้งคำถาม ผู้ใหญ่บ้านเทศบาลตั้งคำถามกับกระบวนการมีส่วนร่วมของโครงการว่า “คุณเชิญไปแค่เฉพาะกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีแค่กระตาดแผ่นเดียว ใครจะไปตัดสินใจแทนชาวบ้านได้” เช่นเดียวกัน ชาวบ้านที่มีที่ดินอยู่ในเขตก่อสร้างคลองผันน้ำกล่าวว่า “ผมเองก็ได้ยินข่าวจากผู้ใหญ่บ้าน ไม่มีเอกสาร ไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับโครงการ และมีแผนที่อันเดียวที่บ้านกำนัน [...] ผมสนิทกับผู้ใหญ่บ้าน แกเลยมาชวนไปเข้าประชุม ตอนเขาประชุม ส่วนใหญ่จะพูดถึงเรื่องประโยชน์ จะพูดถึงเรื่องผลกระทบน้อยมาก และก็ให้โควตาชุมชนละ 2 คน เหตุเพราะว่าโควิด” ในทางตรงกันข้าม ชาวบ้านที่ประกอบอาชีพเกษตรกรไม่ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับโครงการ “ไม่เห็นมีใครมาถามความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องคลองผันน้ำ” พบว่า เรื่องการแพร่ระบาดของเชื้อโควิดอาจเป็นเพียงแค่ฉากบังหน้า เพราะได้มีการเจาะดินบริเวณพื้นที่การก่อสร้างคลองผันน้ำเพื่อสำรวจชั้นดินเป็นที่เรียบร้อย สะท้อนให้เห็นว่าการเข้าถึงข้อมูลของโครงการถูกจำกัดเพียงแค่ หัวหน้าชุมชน และชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบโดยตรง และรัฐอาจไม่ได้ให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนแต่แรก การไม่ได้รับเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการเข้าถึงข้อมูลของโครงการ ทำให้ชาวบ้านขาดการรับรู้ และอาจไม่สามารถประเมินผลกระทบที่อาจตามมาได้ ผู้ใหญ่บ้านเทศบาลสะท้อนว่า

“ชาวบ้านไม่มีส่วนรับรู้ ผมต้องสูญเสียเท่าไร ต้องเปลี่ยนวิถีชีวิต ทั้งวิถีชีวิต 40 – 50 ปี ต้องย้ายถิ่น เพราะ ต้องเสียสละให้จังหวัดอุบลราชธานี!”

รูปภาพที่ 3 การเจาะสำรวจชั้นดิน
(ที่มา: ผู้เขียน)

ซึ่งสอดคล้องกับชาวบ้านที่มีที่ดินอยู่ในเขตก่อสร้างคลองน้ำผ่น “เมื่อไหร่เกิดการเปลี่ยนแปลงของผิวดิน ห้วยตองแหวด น้ำจะไหลมาทางนี้หมด แต่เรามาปิดกั้นการไหลของน้ำไว้ ก็อาจจะถูกน้ำท่วม” เช่นเดียวกันชาวบ้านที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมกล่าวว่า “อยากให้มาถามความต้องการชาวบ้านก่อน ต้องมาคุยกับไทบ้านก่อน” ในทางกลับกัน ชาวบ้านที่เป็นเกษตรกรกล่าวว่า “คิดว่าคลองผ่นน้ำน่าจะส่งผลดี เพราะช่วยเรื่องทำมาหากิน น้ำไหลไว” จะเห็นได้ว่าชาวบ้าน และผู้นำชุมชนมีความคิดเห็น และการรับรู้ต่อผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่างกัน สิ่งนี้สะท้อนให้เห็นว่า กระบวนการมีส่วนร่วมในการออกแบบ และการรับรู้ข้อมูลโครงการพัฒนา สำคัญต่อชุมชน และทรัพยากรท้องถิ่นอย่างมาก แต่การขับเคลื่อนเรื่องดังกล่าวก็ยังมีข้อท้าทายเช่นกัน ผู้ใหญ่บ้านเทศบาลกล่าวว่า “ประชาชนไม่เคยมีส่วนร่วมในโครงการใหญ่ ๆ พื้นฐานเรื่องการเมืองภาคประชาชน ไม่มีการรวมตัวกัน ข้อมูลคือเรื่องสำคัญที่จะให้คำตอบ แต่การเข้าถึงข้อมูลไม่เท่ากัน อำนาจก็ไม่เท่ากันแล้ว” สะท้อนให้เห็นว่าชาวบ้านไม่ได้ถูกเปิดโอกาสให้อำนาจในกระบวนการตัดสินใจในโครงการคลองผ่นน้ำอุบล ฯ

5. อภิปรายผลงานวิจัย

จากการศึกษาเรื่องเล่าของชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ก่อสร้างคลองผ่นน้ำอุบลราชธานี และการมีส่วนร่วมของชาวบ้านต่อโครงการคลองผ่นน้ำพบว่า เรื่องเล่าเผยให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงของผิวดิน ห้วยตองแหวด ในฐานะทรัพยากรร่วม จากอดีตถึงปัจจุบัน นอกจากนี้เรื่องเล่ายังสะท้อนเสียง และความรู้สึก มุมมองของชาวบ้านศรีโคกต่อการบริหารจัดการทรัพยากรร่วม และต่อผลกระทบจากการพัฒนาของเมือง ข้อค้นพบดังกล่าวเติมเต็มงานวิจัยของ Maila Rahiem และขณะที่ศึกษาเรื่องเล่าของผู้รอดชีวิตจากภัยพิบัติสึนามิ [14] เรื่องเล่าเองยังสามารถใช้เป็นช่องทางในการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรร่วมได้ แม้จะเจอปัญหาจากการพัฒนาของตัวเมือง ชาวบ้านศรีโคกได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรร่วม แต่พบว่าชุมชน

ไม่ได้รับการสนับสนุนทรัพยากรเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว เช่นเดียวกันชุมชนยังไม่ถูกเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจโครงการพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับ ที่ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำ หลัง เหตุการณ์นี้ท่วมใหญ่ปี 2554 เผยว่ารัฐไม่ได้เปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่น มีส่วนร่วมในกำหนดนโยบายน้อยเกินไป [22] แม้โครงการพัฒนาจะส่งผลต่อชุมชนท้องถิ่น

6. สรุปผลวิจัย

บทความคลองผันน้ำเมืองอุบลฯ: เรื่องเล่าของชาวบ้านในเส้นทางคลองผันน้ำและการจัดการทรัพยากรร่วม สรุปได้ว่า เรื่องเล่าเผยให้เห็นถึงความจริงของการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรร่วมของชุมชน จากอดีตถึงปัจจุบัน และสะท้อนว่าชาวบ้านได้รับผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรร่วม เรื่องเล่ายังสะท้อนให้เห็นว่า ชุมชนมีการจัดการบริหารทรัพยากรร่วม แต่กลับขาดการสนับสนุนจากทางรัฐ ทำให้ไม่สามารถจัดการปัญหาผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาของตัวเมืองได้ ทำให้สิทธิทรัพยากรชุมชนถูกละเลย เมื่อมีแผนโครงการพัฒนาขนาดใหญ่เกิดขึ้น ชุมชนท้องถิ่นกลับไม่ถูกโอกาสให้มีส่วนร่วมในการรับรู้ และตัดสินใจ

เอกสารอ้างอิง

- [1] ฉันทพร บัวทอง. (2022). น้ำท่วมอุบลฯ : หลายจังหวัดในอีสานท่วมหนักตั้งแต่ปลาย ก.ย. อุบลฯ รับน้ำหนักสุดในรอบ 43 ปี. สืบค้นเมื่อวันที่ 30 มิ.ย. 2567. จาก: <https://www.bbc.com/thai/articles/cv29mnlj074o>
- [2] กนกวรรณ มะโนรมย์ และคณะ. (2564) โครงการวิจัยการศึกษาเรื่องเล่าและประสบการณ์เกี่ยวกับผลกระทบอุทกภัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมสู่ความสามารถในการรับมือภัยพิบัติอย่างยั่งยืนในจังหวัดอุบลราชธานี. อุบลราชธานี: สนับสนุนทุนวิจัยโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.)
- [3] สำนักงานทรัพยากรแห่งชาติ. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ. สืบค้นเมื่อวันที่ 3 มิ.ย. 2567. จาก: http://www.onwr.go.th/?page_id=4207
- [4] กรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. ยุทธศาสตร์กรมชลประทาน 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580). สืบค้นเมื่อวันที่ 30 มิ.ย. 2567. จาก : https://www.rid.go.th/_data/documents/rid_strategy_plan/20years_plan/strategie_2561-2580.pdf
- [5] ณัฏฐพล ตันเจริญ. วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์นโยบายการพัฒนาพลังงานแห่งชาติ: โครงการโรงไฟฟ้าถ่านหินกระบี่-เทพา. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์]. กรุงเทพฯ. มหาวิทยาลัยรังสิต; 2564

- [6] Ziai, A. 'Development': projects, power and a poststructuralist perspective. Development discourse and global history: From colonialism to the sustainable development goals. Routledge Taylor & Francis Group. 2016. 139-151.
- [7] โครงการจัดทำผังน้ำ ลุ่มน้ำมูล. เอกสารนำเสนอในการประชุม: การประชุมผังน้ำครั้งที่ 1 (การประชุมปทุมธานี); 15-17 ก.ย. 2563; โรงแรมสุโขทัยแกรนด์ จังหวัดอุบลราชธานี
- [8] กิ่งกาญจน์ สำนวนเย็น. รูปแบบการฟื้นฟูและอนุรักษ์ห้วยตองแหวด บ้านโพธิ์ตึก ต.โพธิ์ใหญ่ อําเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี: รายงานฉบับสมบูรณ์. [ม.ป.ท.]: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2555. สืบค้นเมื่อวันที่ 30 มิ.ย. 2567.
https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Info/item/dc:53149.
- [9] The Cambridge Foucault Lexicon. 1st Edition. Cambridge: Cambridge University Press; 2014. Truth; 517.
- [10] Bal, M. Introduction to the Theory of Narrative. Third Edition. Canada: University of Toronto Press; 2009.
- [11] Rudrum, D. From narrative representation to narrative use: towards the limits of definition. Narrative. The Ohio State Press. 2005; 13 (2):195-204.
- [12] Gottschall, J. The Storytelling Animal How Stories Make Us Human. New York: Houghton Mifflin Harcourt; 2012.
- [13] Polkinghorne, D. 'Narrative as the self': Narrative Knowing and the Human Sciences. Sunny Press. 1998. 146-156.
- [14] Rahiem, M. D., Ersing, R., Krauss, S. E., & Rahim, H. Narrative inquiry in disaster research: An examination of the use of personal stories from the child survivors of the 2004 Aceh tsunami. International Journal of Disaster Risk Reduction. 2021; (65): 1-10.
- [15] Axelrod, R. Effective Choice in the Prisoner's Dilemma. The Journal of Conflict Resolution. 1980; 1 (24): 3-25.
- [16] สุจิตรา สามัคคีธรรม สมศักดิ์ สามัคคีธรรม และ สุวิมล ไชยพันธ์พงษ์. การจัดการทรัพยากรร่วม: แนวคิด ทฤษฎีและการประยุกต์ใช้. วารสารร่มพฤษ. 2561; 36(2), 9-31
- [17] Ostrom, E. Governing the Commons The Evolution of Institutions for Collective Action. Cambridge University Press. 2003.
- [18] สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่หก (พ.ศ. 2530-2534). สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ; 2530.

- [19] Gullette, G. & Singto, S. Effects of Urban Expansion and Cultural Hierarchies On Labor Strategies within Thailand's Rural-Urban Interface. *Journal of Population and Social Studies*. 2015; 23(2), 146–167.
- [20] พิชานันท์ กุจะพันธ์ และ จักรกฤษณ์ อัมพูช. การประเมินคุณภาพน้ำในห้วยตองแวด หมู่บ้านโนนแดง ตำบลโพธิ์ใหญ่ อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*, 2566; 11(2), 93–106.
- [21] เทศบาลตำบลเมืองศรีไค. (ม.ป.ป). ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนา. สืบค้นเมื่อวันที่ 7 ก.ย. 2567. จาก: <http://www.muangsrikai.go.th/page.php?id=2501>
- [22] เผ่าไทย สีนอำพล. สีนอำพล เผ่าไทย. การมีส่วนร่วมในกระบวนการที่ไม่มีส่วนร่วม?: มุมมองต่อการจัดการน้ำหลังเหตุการณ์น้ำท่วมใหญ่ พ.ศ. 2554. *วารสารสังคมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. 2565; 52 (2). 80-105.

การจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานของนักศึกษาคณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

Organizing activity-based learning for students of the Faculty of Education at Sisaket Rajabhat University

พัชรา ปราชญ์เวทย์^{1*}, ประดิษฐ์ วงศ์สุวรรณ, เอกเทศ แสงลับ, นพวรรณ ชาทิมมตรี

Patchara Pratwet¹, Pradit Wongsuwan, Akekathed Sanglub, Noppawan Chatmontree

คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

Faculty of Education and Human Development, Sisaket Rajabhat University

*Corresponding Author:

ข้อมูลบทความ	บทคัดย่อ
ประวัติบทความ: รับเพื่อพิจารณา: 15 สิงหาคม 2567 แก้ไข: 27 สิงหาคม 2567 ตอบรับ: 6 กันยายน 2567	การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ ที่เข้าฝึกอบรมหลัง การถ่ายทอดองค์ความรู้ การใช้กิจกรรมเป็นฐาน รูปแบบการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยใช้กระบวนการวิจัย 5 ขั้นตอน ได้แก่ วางแผน ปฏิบัติการ สังเกตการณ์ และสะท้อนกลับ กลุ่มเป้าหมายเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป ตามหลักสูตร 4 ปี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ จำนวน 60 คนโดยการเลือกแบบจำเพาะเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการพรรณนาเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานของนักศึกษาคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ได้พัฒนากิจกรรม 5 กิจกรรม ได้แก่ การเพาะถั่วงอกในแก้วพลาสติก การทำผ้าผ้ามัดย้อม การทำพวงกุญแจจากเศษผ้า การทำก๊ิบติดจากเศษผ้า และ การพับดอกไม้จากกระดาษลิตเตอร์ 2) ความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่เข้าฝึกอบรม

หลังการถ่ายทอดองค์ความรู้การใช้กิจกรรมเป็นฐาน พบว่าระดับ
ความคิดเห็น ความพึงพอใจรวมทุกด้านโดยรวมอยู่ในระดับ
มากที่สุดคือ มีค่าเฉลี่ย 4.58 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.25
ซึ่งนักศึกษาสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาการสอน
ได้อย่างมีประสิทธิภาพและถูกต้อง

Article Info**Article History:**

Received: 15 August 2024

Revised: 27 August 2024

Accepted: 6 September 2024

Keywords:

Creative Learning Managemen,
Activity-Based Learning,
the student teacher

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the process of organizing learning activities for students at the Faculty of Education, Sisaket Rajabhat University, 2) to examine the satisfaction of these students who participated in training sessions after knowledge transfer using activity-based learning. Designed as action research, the study utilizes a five-step process: Plan, Action, Observe, Reflect, and Improve. The target group comprises 60 first-year General Science majors at the Faculty of Education, Sisaket Rajabhat University, selected through specific criteria. Research tools include interviews and questionnaires, with data analysis conducted using statistical methods such as percentages, means, standard deviations, and content descriptions.

The research Findings indicate that 1) The activity-based learning management process involved five activities: growing bean sprouts in plastic cups, making tie-dye fabric, creating keychains from fabric scraps, crafting clips from fabric scraps, and folding flowers from lottery paper. 2) The satisfaction level of the target group after the training was very high, with an overall mean score of 4.58 and a standard deviation of 0.25, indicating that students could effectively and accurately apply the knowledge gained to enhance their teaching skills.

1. บทนำ

ปัจจุบันการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างเหมาะสมเป็นไปเพื่อส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ ทักษะ ในการปฏิบัติงาน เพื่อขับเคลื่อนองค์กรให้ก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการฝึกอบรมเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุง พัฒนาพฤติกรรมของบุคคล ในองค์กรให้เกิดกระบวนการหรือกิจกรรมเพื่อเพิ่มความรู้ทักษะ และเจตคติโดยภายในกระบวนการฝึกอบรม มีกิจกรรมที่หลากหลาย มีการทำกิจกรรมร่วมกัน ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการสหกรณ์ที่ ๓ เป็นหน่วยงาน ในการเผยแพร่ความรู้ด้านสหกรณ์พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อ พัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และ คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่าง มีความสุข และได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาไว้ในหมวด 4 มาตรา 22 ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียน มีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษา ต้องส่งเสริมให้ ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และ เติบโตตามศักยภาพ และมาตรา 24 ระบุว่า การ จัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำ เนินการจัดเนื้อหา สารและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึง ความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการ ประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) การศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาประเทศและได้รับการคาดหวังให้ทำหน้าที่ต่าง ๆ ที่เป็นรากฐาน สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นส่วนช่วยในการเพิ่มความเท่าเทียมในสังคมและเป็นจุดเริ่มต้นของการ สร้างอาชีพ ซึ่งเป็นตัวขับเคลื่อนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและความเจริญรุ่งเรืองของประเทศ แต่ใน สภาวะการณ์ปัจจุบันทั่วโลกกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม การเมือง เศรษฐกิจและ เทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้วิถีชีวิตของคนที่แตกต่างกันมีความแตกต่างกันมากขึ้น ผู้คนจำนวนมาก หลากหลายเชื้อชาติย้ายข้ามประเทศข้ามภาษาและข้ามวัฒนธรรมมาอาศัยอยู่ร่วมกันและทำงานร่วมกัน ก่อให้เกิดเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม โลก การทำงาน ปรับเปลี่ยนจากการทำงานที่ใช้บุคคลที่มีองค์ความรู้ เดียวกัน ทักษะเดียวกัน และทำงาน ในสายงานเดียวกัน จำเป็นต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง โดยต้อง จัดการศึกษาให้ทันกับสถานการณ์โลกที่เต็มไปด้วยความรู้และข้อมูลที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งต้องวางแผนการผลิต และพัฒนากำลังคนของประเทศให้ก้าวทันต่อกระแสอาชีพในปัจจุบัน และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่จะ เกิดขึ้นในอนาคต ตลอดจนเตรียมความพร้อมประชากรวัยเรียนให้มีทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ซึ่งต้องให้ได้ทั้งสาระวิชาและได้ทักษะ 3 ด้าน คือ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ทักษะชีวิตและอาชีพ เพื่อความสำเร็จทั้งด้านการทำงานและการดำเนินชีวิต (สำนักบริหารงาน การมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2560) ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดแนวทางการ

จัดการศึกษาโดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถ เรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน

การจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐาน (Activity-Based Learning) เป็นการจัดการเรียนรู้ผ่านกิจกรรม ต่างๆ ไม่เน้นให้ผู้เรียนท่องจำ แต่ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริงและมีบทบาทในการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง โดยเน้นให้ผู้เรียนรู้จักคิด วิเคราะห์และเรียนรู้จากกิจกรรมที่ได้ทำจริง (Learning by doing) เปิดโอกาสให้ผู้เรียน มีส่วนร่วมในการสร้างองค์ความรู้ การสร้างปฏิสัมพันธ์ และการร่วมมือกันโดยผู้สอนจะเป็นผู้อำนวยความสะดวก ในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง (สุทัต เอกา, 2557) การเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรม เป็นฐานจึงนับได้ว่าเป็นแนวการจัดการเรียนรู้ที่สามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพราะสอดคล้องกับสภาพการณ์ในสังคมปัจจุบันที่ต้องการพัฒนาคนไทยให้มีทักษะการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษในสังคมโลกได้จริง เพราะนอกจากการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการพูดสื่อสารได้อย่างมีความหมายโดยผ่านการลงมือปฏิบัติจริงแล้ว ผู้เรียนยังรู้จักคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา และทำงานร่วมกันเป็นทีม ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้ สามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองได้ มีความสุขในการเรียนและมีทักษะภาษาที่มีประสิทธิภาพมาก การจัดการ เรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารเหมาะสมกับผู้เรียนทุกวัยโดยเฉพาะผู้เรียน ระดับชั้นประถมศึกษาที่ต้องการพัฒนาทักษะ การพูดภาษาอังกฤษ (Festus, 2013; Gupte & et al, 2018; ณัฐภูมิสุกณี, 2559; ศศิธร ลิจันทรพร, 2556) นอกจากนี้ คณะครุศาสตร์และการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ได้กำหนดนโยบายในการจัดการเรียนการสอนใน รายวิชาต่าง ๆ โดยเน้นให้มีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองจากแหล่งความรู้ที่หลากหลาย รวมทั้งแหล่งเรียนอินเทอร์เน็ต ดังนั้น การที่อาจารย์ผู้สอนจะจัดกิจกรรม การเรียนรู้ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และนโยบายการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย จึงจำเป็นต้องปรับวิธีการและเทคนิคการสอนให้เหมาะสมและหลากหลายรูปแบบ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการ หรือกิจกรรมเป็นฐาน (Activity-Based Learning) จึงเป็นแนวทางเลือกหนึ่งที่นักการศึกษาหลายท่านยอมรับว่าจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูผู้สอนทุกระดับการศึกษา ทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาและอุดมศึกษา ควรนำไปใช้เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถของผู้เรียน

จากเหตุผลที่กล่าวมา ผู้วิจัยตระหนักในความสำคัญของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรม ซึ่งเป็น การเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อให้สามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ผู้วิจัยจึง สนใจที่จะศึกษา “การจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรม เป็นฐานของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ” เพื่อเป็นการพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตาม ศักยภาพ และนำผลการวิจัยที่ได้ไป ใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

2.2 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ ที่เข้าฝึกอบรมหลังการถ่ายทอดองค์ความรู้ การใช้กิจกรรมเป็นฐาน

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ” ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เข้าด้วยกัน โดยผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นวางแผน (Planning)

1. ผู้วิจัยได้วางแผนการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมเป็นฐานสำหรับนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ โดยผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากการสังเคราะห์เอกสารต่าง ๆ ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ เช่น หลักสูตรสถานศึกษา, แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา, แผนปฏิบัติการประจำปี, รายงานการประเมินตนเอง (SAR) เป็นต้น และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยมีผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารระดับคณะ จำนวน 1 คน อาจารย์คณะครุศาสตร์ จำนวน 3 คน บุคลากรสายสนับสนุนของคณะ จำนวน 4 คน และตัวแทนนักศึกษาคณะครุศาสตร์ ชั้นปีที่1 จำนวน 12 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยจะต้องเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมเป็นฐานสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

2. สืบถามตามความต้องการของนักศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมเป็นฐานสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามความต้องการโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน และแบบบันทึกประเด็นการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

3. เมื่อได้ความต้องการของนักศึกษามาแล้ว ดำเนินประชุมปรึกษาร่วมกันระหว่างผู้บริหาร อาจารย์ และเจ้าหน้าที่คณะที่รับผิดชอบงานด้านการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนด้านกิจกรรม ทั้งหมด 20 คน เครื่องมือที่แบบสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลเนื้อหา

4. แต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมแต่ละงานแต่กิจกรรมตามความเหมาะสม

5. สร้างความเข้าใจกับนักเรียนเพื่อกำหนดแนวทางในการดำเนินการ

6. ติดต่อประสานงานเตรียมความพร้อม ทั้งด้านสถานที่ พาหนะในการเดินทาง

7. กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการ และวิธีประเมินผล

ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติการ (action) โดยดำเนินการจัดอบรมกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ในระหว่างภาคเรียนที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2566 โดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นนักศึกษา คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ชั้นปีที่ 1 จำนวน 60 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีกิจกรรมดำเนินการเป็น 5 กิจกรรม ได้แก่ การเพาะถั่วงอกในแก้วพลาสติก การทำผ้ามดย้อม การทำพวงกุญแจจากเศษผ้า การทำก๊ิบติดจากเศษผ้า และ การปักดอกไม้จากกระดาษลิตเตอร์

ขั้นตอนที่ 3 การสังเกต (observation) โดยการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เพื่อประเมินผลที่เกิดขึ้นในขณะที่อบรมว่าเกิดการเรียนรู้ใหม่/จุดเด่น/จุดบกพร่อง/ ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง บันทึกผลการประเมินความก้าวหน้าและการ ปรับปรุงแก้ไข

ขั้นตอนที่ 4 การสะท้อนผล (Reflecting) โดยจัดประชุมกลุ่มย่อย เพื่อ สรุปผลการดำเนินงาน ผลการเรียนรู้ และข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยสังเคราะห์แล้วเขียน เป็นสรุปผล และจัดทำเป็นเอกสาร เมื่อคณะกรรมการฝ่ายประเมินผลการจัดกิจกรรมเป็นฐานสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านการสอนกิจกรรม และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ 1) แบบสอบถาม 2) แบบสอบถาม ที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหา ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ได้ทำการสรุปผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะกลุ่มงานผู้รับผิดชอบจึงได้นำสารสนเทศที่ได้มาปรับปรุงพัฒนาการงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การประเมินผลการจัดกิจกรรมเป็นฐานของนักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป คณะครุศาสตร์ จำนวน 60 คน โดยใช้แบบบันทึกกิจกรรม และแบบสอบถามความคิดเห็น และการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอตามลำดับ โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ ค่าร้อยละ (Percentage) การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ข้อมูลที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ทั้งในรายชื่อและภาพรวมเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้

4.51-5.00	หมายถึง	มีความเหมาะสม/การปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
3.51-4.50	หมายถึง	มีความเหมาะสม/การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
2.51-3.50	หมายถึง	มีความเหมาะสม/การปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
1.51-2.50	หมายถึง	มีความเหมาะสม/การปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
1.00-1.50	หมายถึง	มีความเหมาะสม/การปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4. ผลการวิจัย

4.1 ขั้นตอนการร่วมกันวางแผน (Plan) วางการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานสำหรับนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ขั้นตอนนี้เป็นการวางแผนการดำเนินการโดยมีขั้นตอน พบว่า การประชุมปรึกษาร่วมกันระหว่างประชุมปรึกษาร่วมกันระหว่างผู้บริหาร อาจารย์ และเจ้าหน้าที่คณะที่รับผิดชอบงานด้านการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนด้านกิจกรรม ทั้งหมด 20 คน แล้วขยายผลสู่นักศึกษาได้รับความร่วมมือและสนับสนุนการทำโครงการเป็นอย่างดี และนำเสนอผู้บริหารเพื่อพิจารณาเห็นชอบโครงการได้รับการอนุมัติโครงการ ผู้รับผิดชอบโครงการจึงได้ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมแต่ละงานแต่กิจกรรมตามความเหมาะสม แล้วสร้างความเข้าใจกับนักเรียน เพื่อกำหนดแนวทางในการดำเนินการ ติดต่อประสานงานเตรียมความพร้อม ทั้งด้านสถานที่ และกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการ และวิธีประเมินผล ตามลำดับ

4.2 ขั้นตอนการปฏิบัติการ (action) ขั้นการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานสำหรับนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ได้ปฏิบัติงานตามแผนงานที่วางไว้โดยมีขั้นตอนในการดำเนินงาน คือ การบันทึกเสนอผู้บริหารเพื่อขออนุญาตดำเนินการ พบว่า ได้รับการอนุญาตและให้ดำเนินการ และผลการดำเนินการกิจกรรมพัฒนาจัดอบรมกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ในระหว่างภาคเรียนที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2566 โดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นนักศึกษาคณะครุศาสตร์สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ชั้นปีที่ 1 จำนวน 60 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีกิจกรรมดำเนินการเป็น 5 กิจกรรม ได้แก่ การเพาะถั่วงอกในแก้วพลาสติก การทำผ้าหมัดย้อม การทำพวงกุญแจจากเศษผ้า การทำก๊ิบติดจากเศษผ้า และ การปักดอกไม้จากกระดาษลิตเติ้ล พบว่า กิจกรรมการจัดอบรม นักศึกษาให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมด้วยดีและให้ความสนใจสามารถผลิตชิ้นงานได้ทุกคน

4.3 ขั้นตอนที่ 3 การสังเกต (observation) จากการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เพื่อประเมินผลที่เกิดขึ้น พบว่า การจัดกิจกรรมดำเนินไปตามแผนที่กำหนดไว้ แต่ระยะเวลาในอบรมแต่ละกิจกรรมน้อย ไม่เพียงพอจึงทำให้เกิดชิ้นงานที่ไม่ได้มาตรฐาน/สวยงามอีกทั้งนักศึกษาบางคนขาดความชำนาญบางทักษะ เช่นการเย็บผ้าทำดอกไม้ต้องอาศัยเพื่อนในกลุ่มช่วยเหลือ

4.4 ขั้นตอนที่ 4 การสะท้อนผล (Reflecting) โดยจัดประชุมกลุ่มย่อย จากการสังเกตการณ์ และสรุปผลการดำเนินงาน ผลการเรียนรู้ และข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยสังเคราะห์แล้วเขียน เป็นสรุปผล และจัดทำเป็นเอกสาร เมื่อคณะกรรมการฝ่ายประเมินผลการจัดกิจกรรมเป็นฐานสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านกิจกรรม และคณะกรรมการฝ่ายประเมินผลการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมเป็นฐานของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ได้ทำการสรุปผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะกลุ่มงานผู้รับผิดชอบจึงได้นำสารสนเทศที่ได้มาปรับปรุงนำเสนอต่อผู้บริหารและเผยแพร่ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรับทราบและนำผลการดำเนินงานมาปรับปรุงพัฒนาการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5. อภิปรายผล

5.1 การศึกษากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ได้พัฒนากิจกรรมทั้งหมด 5 กิจกรรม ได้แก่ การเพาะถั่วงอกในแก้วพลาสติก, การทำผ้าหมัดย้อม, การทำพวงกุญแจจากเศษผ้า, การทำกบติดจากเศษผ้า และการปักดอกไม้จากกระดาษลิตโตเตอรี การจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมเป็นฐานเพื่อส่งเสริมกิจกรรมและผลงานสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษา เป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้มีจุดมุ่งหมายให้เกิดความสนุกสนาน น่าสนใจ ซึ่งนักศึกษาซึมซับความรู้ความเข้าใจและได้ฝึกคิดเอง ในเนื้อหาสาระระหว่างทำกิจกรรม ผู้เรียนได้สร้างสรรค์ชิ้นงานหรือผลงานที่น่าสนใจและมีประโยชน์ ประโยชน์ของการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสามารถแก้ปัญหาได้เกิดการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ อย่างมีความหมายได้ฝึกแสดงความคิดเห็นอย่างมีวิจารณญาณ กล้าแสดงออกเชื่อมโยงปรับใช้ในชีวิตประจำวัน หลักการของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน คือขั้นที่ 1 กระตุ้นและให้ประสบการณ์ (Stimulation and Experience) ขั้นที่ 2 ให้ความรู้ใหม่ (New Knowledge Provision) ขั้นที่ 3 จัดกิจกรรม (Activity Organization) ขั้นที่ 4 นำเสนอผลงาน (Presentation) ขั้นที่ 5 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Share) ขั้นที่ 6 ปรับปรุงและนำไปใช้ (Improvement and Implementation) สอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2563) ที่ได้กล่าวว่าการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity-Based Learning) เป็นการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้จักคิดวิเคราะห์และเรียนรู้จากกิจกรรมที่ได้ทำจริง (Learning by doing) จดจ่าสิ่งที่เรียนรู้ได้อีกทั้งยัง ได้ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ขั้นสูง (High-order thinking skill) อีกด้วย และ ยังกล่าวว่า การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity-Based Learning) เป็นกระบวนการซึ่งผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้มากกว่าการรับข้อมูลจากการบรรยายของผู้สอนเน้นการลงมือปฏิบัติจริงลงมือทดลอง ทำกิจกรรมด้วยตนเองมากกว่าการฟังผู้สอนเพียงอย่างเดียวอีกทั้ง Gupte [6] กล่าวว่า การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน(Activity-Based Learning) เป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ มีความสามารถในการคิดและการจัดการข้อมูลเนื่องจากผู้เรียน มีโอกาสได้ฝึกแก้ไขปัญหาด้วยตนเองซึ่งสอดคล้องกับ ญัฐวุฒิ สกฤณี (2559) ได้กล่าวว่าการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานเป็นการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ซึ่งเน้นลงมือปฏิบัติมี ความกระตือรือร้น และเกิดการเรียนรู้และการคิด และการสะท้อนคิดจากสิ่งที่ได้ลงมือปฏิบัติได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมซึ่งกระตุ้น ความรู้ ความคิด และเรียนรู้เนื้อหาโมทัศน์มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมายได้รับความรู้ทั้งด้านเนื้อหา ทักษะ ประสบการณ์ในการทำงาน ช่วยให้เกิดความเข้าใจเนื้อหาอย่างลึกซึ้งและคงทน รู้ข้อผิดพลาดในการเรียนรู้ของตนเอง สอดคล้องกับ กล่าวว่า การเรียนรู้แบบโครงงานทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากความสนใจของตนเองแล้ว นำกลับมารวมกลุ่มกับเพื่อนร่วมกันวางแผนการดำเนินงานตามความถนัด และ ความสนใจ เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ การแก้ไขปัญหา การใช้เหตุผล การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ผู้เรียนสามารถคิด มีความสุขในการที่จะเรียนรู้ในสิ่งที่สนใจ รู้จักที่จะลองผิดลองถูกได้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ กล่าว

ว่าเป็นการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ทำให้ได้ผลงานตามความสนใจ รวมทั้งผู้เรียนได้ทำงานเป็นทีม แก้ปัญหาสิ่งที่เรียนรู้ร่วมกัน

5.2 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ ที่เข้าฝึกอบรมหลังการถ่ายทอดองค์ความรู้ การใช้กิจกรรมเป็นฐานผลการประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นประเด็นเกี่ยวกับ รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และบรรยากาศทั่วไปพบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมานั้นมีขั้นตอนที่ชัดเจนทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้อย่างง่ายดาย และสะดวกด้วยกิจกรรมที่หลากหลายที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติและเรียนรู้ด้วยตนเองจากการศึกษา สืบค้นกรณีตัวอย่างการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม ซึ่งนักศึกษาได้เรียนรู้ตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจ ของตนเองอีกทั้งสื่อการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับกิจกรรมยังช่วยให้เกิดการเรียนรู้และรอบรู้ในเนื้อหาสาระเชิง วิชาการและสามารถพัฒนาคุณลักษณะให้แก่ผู้เรียนได้อีกด้วย สอดคล้องกับ ที่กล่าวว่า การเรียนแบบโครงงาน เป็นฐานทำให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการสืบสวนส่งผลต่อการพัฒนากระบวนการทางสติปัญญาของผู้เรียน นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้นักศึกษาได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับเพื่อน เน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ ทำการอภิปราย ความรู้ร่วมกันในกลุ่มและนำเสนอผลงาน นอกจากนี้การสร้างบรรยากาศในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เปิด โอกาสให้กับผู้เรียนได้ทำกิจกรรมได้อย่างอิสระโดยมีผู้สอนเป็นเพียงผู้แนะนำ ผู้เรียนมีความสุขสนุกสนานในการ เรียน รวมทั้งสามารถสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้สอนและผู้เรียนและสามารถ นำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ ในชีวิตประจำวันได้ (Krajcovicova & Capay, 2012) และสอดคล้องกับ นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียน ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบโครงงานร่วมกับสื่อสังคม เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากบรรยากาศการเรียนการสอนที่ ไม่เป็นทางการ เป็นกัลยาณมิตร ไม่ควบคุมด้วยกฎระเบียบที่เคร่งครัดจนเกินไป ให้อิสระในการทำงาน ยก ย่องชมเชยความคิดและผลงานของผู้เรียน ยอมรับความคิดของนักเรียนโดยไม่ตัดสินถูกผิด อีกทั้งในด้าน กิจกรรมการเรียนรู้ การสอน ผู้เรียนยังได้สำรวจปัญหาและคิดหาวิธีการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง เรียนรู้ตามความ สนใจของตนเอง ใช้สื่อสังคมเป็นเครื่องมือในการเรียน การสอน ทำให้เกิดความสุขและช่วยอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน ทำงานเป็นกลุ่มร่วมกับเพื่อน

6. สรุปผลการวิจัย

6.1 ผลการศึกษากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ พบว่าได้พัฒนากิจกรรมทั้งหมด 5 กิจกรรม ได้แก่ การเพาะถั่วงอกในแก้วพลาสติก, การทำผ้าหมัดย้อม, การทำพวงกุญแจจากเศษผ้า, การทำก๊ิบติดจากเศษผ้า และการปักดอกไม้จากกระดาษลิตเตอร์ ซึ่งแต่ละทักษะมีกระบวนการคิดใน การทำงาน จากการปฏิบัติงานจริง ของนักศึกษา ที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน ซึ่งเป็นการเพิ่มมูลค่าในสิ่งประดิษฐ์ได้ดี เพราะมีรูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย และทันสมัย และเป็นที่ต้องการมากกว่าเมื่อก่อนอย่างเห็นได้ชัด

6.2 ผลศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่เข้าฝึกอบรมหลังการถ่ายทอดองค์ความรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน จากการฝึกอบรมหลังการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านทักษะอาชีพ และแปรรูปของกลุ่มเยาวชน นอกระบบจำนวน 50 คนเพื่อสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการแปรรูปผลิตภัณฑ์ มีผลวิเคราะห์ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

รายการ	ระดับความพึงพอใจ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านการฝึกอบรม			
1. เนื้อหาในการฝึกอบรมตรงกับวัตถุประสงค์	4.58	0.23	มากที่สุด
2. ระยะเวลาในการฝึกอบรมมีความเหมาะสม	4.45	0.21	มาก
3. รูปแบบและวิธีการฝึกอบรมมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน	4.58	0.27	มากที่สุด
4. คุณภาพของเอกสารประกอบการฝึกอบรม	4.45	0.22	มาก
5. หลักสูตรเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้และพัฒนาความสามารถของท่าน	4.74	0.22	มากที่สุด
6. ท่านสามารถนำสิ่งที่ได้รับจากโครงการนี้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน	4.68	0.26	มากที่สุด
7. วัสดุที่ใช้ทำหาได้ง่าย	4.39	0.32	มาก
8. รูปแบบผลิตภัณฑ์มีความทันสมัยสามารถใช้ ได้จริง	4.55	0.28	มากที่สุด
ด้านวิทยากร			
1. ความสามารถในการถ่ายทอด/สื่อสาร/ความเข้าใจ	4.64	0.25	มากที่สุด
2. การเรียงลำดับบรรยายเนื้อหาได้ครบถ้วน	4.55	0.22	มากที่สุด
3. การเปิดโอกาสให้ซักถามและแสดงความคิดเห็น	4.55	0.28	มากที่สุด
4. การตอบคำถามได้ตรงประเด็นชัดเจน	4.58	0.27	มากที่สุด
5. ใช้เวลาเหมาะสม	4.58	0.28	มากที่สุด

ตารางที่ 1 ผลกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ (ต่อ)

รายการ	ระดับความพึงพอใจ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านความรู้ความเข้าใจที่ได้รับจากการฝึกอบรม			
1. ความรู้ก่อนฝึกอบรม	4.39	0.32	มาก
2. ความรู้หลังการฝึกอบรม	4.74	0.22	มากที่สุด
สรุป	4.58	0.25	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการประเมินการจัดกิจกรรมการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ มีความพึงพอใจโดยเรียงลำดับความพึงพอใจจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด ดังนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจมากที่สุด คือ หลักสูตรเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้และพัฒนาความสามารถของท่าน ($\bar{X}$ = 4.74, S.D.=0.23) (94.80%) และความรู้หลังการฝึกอบรม ($\bar{X}$ = 4.74, S.D.=0.23) (94.80%) ความสามารถในการถ่ายทอด/สื่อสาร/ความเข้าใจ ($\bar{X}$ = 4.64, S.D.=0.25) (92.80%) และน้อยที่สุด คือ ความรู้ก่อนฝึกอบรม ($\bar{X}$ = 4.39, S.D.=0.32) (87.80%) ตามลำดับ

เอกสารอ้างอิง

- [1] คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงานสํานักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. มาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2552 (ปรับปรุง พ.ศ. 2560). กรุงเทพฯ: สํานักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2560.
- [2] ณัฐฉา สุกุณี. การพัฒนาเจตคติ แรงจูงใจใฝ่ สัมฤทธิ์ และพฤติกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นกิจกรรมเป็นฐาน. [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต] กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2559.
- [3] เสกสรร สุขเสนา. การพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองอาเซียนด้วยกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้านในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. นครปฐม:มหาวิทยาลัยศิลปากร; 2560
- [4] ศรีณยุ หมีนเดช และรุจโรจน์ แก้วอุไร. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบโครงงานร่วมกับสื่อสังคมเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นวารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร ปีที่ 22 ฉบับที่ 2 เมษายน - มิถุนายน 2563, 182-192.

- [5] Ditjalean, C. & Tananchaibud, P. (2014). Development of creativity and learning achievement of grade 12 students using project learning base on Constructionism theory of an apply robot subject].
- [6] Festus, A. Activity-Based Learning strategies in the mathematics classrooms. Journal of Education and Practice 2013; 4 (3):8-14.
- [7] Panyapiwat Journal. 5(2),205-216 Art-In, S. (2011). Learning management by using the project as a base in the course of curriculum development for 5-year undergraduate students]. KRU Research Journal.1(1), 1-16.
- [8] Krajcovicova, B. & Capay, M. (2012) Project based education of computer science using cross-curricular relations. Procedia-Social and Behavioral Sciences, 47, 54-61. Guzdial, M. (1998). Technological support for project-based learning. ASCD yearbook: Learning with technology, 14, 47-71.

เรื่องเล่า: ความไม่เท่าเทียมทางเพศและการต่อต้านจัดขึ้น
ของกลุ่มนักเรียน LGBTQ+ ในโรงเรียนมัธยมไทย

Narrative: Gender Inequality and the Resistance among
LGBTQ+ Students in Thai High School

พงศธร กันทวงศ์^{1*} และ ศราวุฒิ วรรณโสภ

Phongsathon Kanthawong^{1*} and Sarawut Wannasopha

หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

Bachelor of Political Science (Government), Faculty of Political Science, Ubon Ratchathani University

*Corresponding Author: phongsathon.ka.64@ubu.ac.th

ข้อมูลบทความ	บทคัดย่อ
ประวัติบทความ: รับเพื่อพิจารณา: 15 ตุลาคม 2567 แก้ไข: 30 ตุลาคม 2567 ตอบรับ: 6 พฤศจิกายน 2567	บทความวิจัยเรื่อง “เรื่องเล่า : ความไม่เท่าเทียมทางเพศและการต่อต้านจัดขึ้นของกลุ่มนักเรียน LGBTQ+ ในโรงเรียนมัธยมไทย” มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาความไม่เท่าเทียมทางเพศที่เกิดขึ้นกับนักเรียน LGBTQ+ ในโรงเรียนมัธยม และ 2) เพื่อศึกษาปฏิบัติการในชีวิตประจำวันเพื่อต่อต้านจัดขึ้นความไม่เท่าเทียมทางเพศของนักเรียน LGBTQ+ ในโรงเรียนมัธยม โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) การเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และใช้แนวคิดเรื่องเล่า (Narrative) ในการบรรยาย ทั้งนี้ ผู้วิจัยอาศัยข้อมูลจากแหล่งข้อมูลวิชาการ บทความวิจัย แหล่งสืบค้นต่าง ๆ จากการศึกษพบว่า กลุ่มนักเรียน LGBTQ+ พบปัญหาความไม่เท่าเทียมทางเพศในโรงเรียนมัธยมผ่านการจำกัดการแสดงอัตลักษณ์ทางเพศ อาทิ ทรงผม การแต่งหน้า เครื่องแบบนักเรียน และคำพูด นำไปสู่การกีดกันการเข้าถึงผลประโยชน์และสร้างความไม่สบายใจต่อครอบครัว ปัญหาที่สำคัญคือทัศนคติเชิงลบของครูและกฎระเบียบที่ไม่เท่าเทียมทางเพศของโรงเรียน อย่างไรก็ตาม พวกเขาพยายามต่อต้านจัดขึ้นภายใต้ความอดทนที่น้อยกว่าด้วยอาวุธของผู้อ่อนแอ อาทิ การต่อต้านจัดขึ้นผ่านการไม่ปฏิบัติตาม การต่อต้านจัดขึ้นผ่านช่องทางโซเชียลมีเดีย และการต่อต้านจัดขึ้นผ่านการนินทา

Article Info

Article History:

Received: 15 October 2024

Revised: 30 October 2024

Accepted: 6 November 2024

Keywords:

LGBTQ+ Students,

Inequality,

Resistance,

Gender Identity

Abstract

The research article "Narratives: Gender Inequality and Resistance Among LGBTQ+ Students in Thai High Schools" aims to: 1) study the gender inequality experienced by LGBTQ+ students in high schools, and 2) examine their everyday resistance against this inequality. Utilizing qualitative research methods, the study collects data through in-depth interviews and employs narrative approaches to describe the findings. The researcher gathers information from academic sources, research articles, and various databases. The study reveals that LGBTQ+ students face gender inequality in high schools through restrictions on gender identity expression, such as hairstyles, makeup, school uniforms, and language use. These restrictions lead to exclusion from benefits and cause discomfort within their families. Major issues include negative attitudes from teachers and gender-biased school regulations. However, these students resist through minor acts of defiance, such as non-compliance, using social media for expression, and engaging in gossip to voice their discontent.

1. บทนำ

ในปี 2567 พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่...) พ.ศ. ... หรือพระราชบัญญัติสมรสเท่าเทียมได้ผ่านการลงมติของรัฐสภาเรียบร้อยแล้ว ซึ่งมีการคาดการณ์ว่ากลุ่ม LGBTQ+ ในไทยที่อายุ 15 ปีขึ้นไป มีจำนวน 3.7 ล้านคน และมีศักยภาพในการใช้จ่ายกว่า 26,000 ล้านบาท [1] อย่างไรก็ตามถึงแม้ในระดับประเทศจะได้รับการยอมรับในเชิงกฎหมาย แต่ความไม่เสมอภาคทางเพศของกลุ่มนักเรียน LGBTQ+ ยังดำรงอยู่ในโรงเรียนมัธยมของไทย จากการสำรวจของโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ ใน ปิยวรรณ วิเศษสุวรรณภูมิ ชนิญชิตา ทุมมานนท์ ชุตติมณต์ คล้ายแก้ว และ กรรพกา พัฒนากำพล พบว่า กลุ่ม LGBTQ+ อายุ 18-57 ปี จำนวน 1,349 คน สะท้อนให้เห็นถึงการไม่ยอมรับจากการถูกเลือกปฏิบัติ ในครอบครัวถึง 47.5% และในสถานศึกษา 41% นอกจากนี้ นักเรียนกลุ่ม LGBTQ+ สะท้อนใจที่จะเปิดเผยเพศสถานะของตนในระดับมหาวิทยาลัยมากกว่าในโรงเรียน [2]

ในระดับโรงเรียนซึ่งเป็นการศึกษาเชิงพื้นที่ กิตติวิทย์ เดชชวนกร ศึกษา “ระดับของการตีตราทางเพศที่เกิดขึ้นกับนักเรียนข้ามเพศในเชียงใหม่” ชี้ว่า ความไม่เสมอภาคทางเพศเกิดจากการตีตราในโรงเรียน โดยการทำให้กลายเป็นตัวตลกผ่านการล้อเลียนและการรังแก ขาดอำนาจในการตัดสินใจประเด็นเรื่องเพศของตน หากเป็นคนพิการร่วมด้วยจะถูกกดทับมากขึ้น รวมถึงกลุ่มชาติพันธุ์ อาทิ ม้ง ลาหู่ กะเหรี่ยง และมลายู สร้างความเจ็บปวดให้กับนักเรียนหญิงข้ามเพศเป็นอย่างมาก [3] สะท้อนให้เห็นว่า ถึงแม้ปัจจุบันจะได้รับการยอมรับในทางกฎหมายเพิ่มมากขึ้น แต่ในทางสังคมนักเรียนกลุ่ม LGBTQ+ ต้องเผชิญความไม่เท่าเทียมทางเพศทางสังคมและได้รับเจ็บปวดจากโรงเรียนอย่างยิ่ง

อย่างไรก็ตาม ในการศึกษาเรื่องความไม่เท่าเทียมทางเพศของ ปิยวรรณ วิเศษสุวรรณภูมิ ชนิญชิตา ทุมมานนท์ ชุตติมณต์ คล้ายแก้ว และ กรรพกา พัฒนากำพล [2] รวมถึง กิตติวิทย์ เดชชวนกร [3] ยังไม่เน้นไปที่การใช้แนวคิดเรื่องเล่า (Narrative) ในการศึกษา และยังกล่าวถึงในฐานะผู้ถูกระงับแต่ไม่ได้กล่าวถึงบทบาทเชิงปฏิบัติการในชีวิตประจำวันของนักเรียนกลุ่ม LGBTQ+ เพื่อต่อต้านขัดขืนความไม่เท่าเทียมที่เกิดขึ้นในโรงเรียน ส่วนงานของ โชติกา ศรีโพหนอง ที่ศึกษาเกี่ยวกับ LGBTQ+ ผ่านแนวคิดคิดเรื่องเรื่องเล่า คือ “เรื่องเล่าเผยแพร่ธรรม”: เรื่องเล่า การเมืองเชิงสัญลักษณ์ และเพศ” ได้ชี้ให้เห็นว่า LGBTQ+ ได้รับการยอมรับในระดับมหาวิทยาลัยและมีส่วนร่วมในการต่อสู้ทางการเมืองเพื่อเรียกร้องประชาธิปไตย พร้อมกับการสร้างความตระหนักรู้เรื่องเพศเพื่อให้เกิดการยอมรับต่อความหลากหลาย [4] อย่างไรก็ตาม การศึกษานี้ยังไม่ชี้ชัดไปที่ LGBTQ+ ระดับโรงเรียนมัธยมและบทบาทเชิงปฏิบัติการในชีวิตประจำวันเพื่อต่อต้านขัดขืน แต่เน้นการนำเสนอไปที่ภาพการเมืองในระดับประเทศ

ดังนั้น บทความวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาคือ 1) เพื่อศึกษาความไม่เท่าเทียมทางเพศที่เกิดขึ้นกับนักเรียน LGBTQ+ ในโรงเรียนมัธยม และ 2) เพื่อศึกษาปฏิบัติการในชีวิตประจำวันเพื่อต่อต้านขัดขืนความไม่เท่าเทียมทางเพศของนักเรียน LGBTQ+ ในโรงเรียนมัธยม โดยใช้แนวคิดเรื่องเล่า (Narrative) ซึ่งบางครั้งนำไปศึกษาในเชิงสาธารณสุขเพื่อบำบัดความเจ็บป่วยผ่านการดูแลเยียวยาจิตใจ [5] หรือนำไป

ศึกษาเชิงประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อศึกษาเรื่องราวที่ถูกบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรและเรื่องเล่าต่อกันมา [6] เป็นต้น พร้อมกับแนวคิดอาวุธของผู้อ่อนแอ (Weapons of the Weak) ซึ่งเป็นการต่อต้านขัดขืนผ่านการแสดงออกในชีวิตประจำวันอาจจะเล็ก ๆ น้อย ๆ หรือการโจมตีในเชิงสัญลักษณ์ไปจนถึงการวางเพลิงหรือลอบสังหาร [7] เพื่อศึกษานักเรียน LGBTQ+ ในฐานะผู้กระทำการต่อต้านขัดขืนต่อสิ่งที่เกิดขึ้นในโรงเรียนมัธยม

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาความไม่เท่าเทียมทางเพศที่เกิดกับนักเรียน LGBTQ+ ในโรงเรียนมัธยม

2.2 เพื่อศึกษาปฏิบัติการในชีวิตประจำวันเพื่อต่อต้านขัดขืนความไม่เท่าเทียมทางเพศของนักเรียน LGBTQ+ ในโรงเรียนมัธยม

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “เรื่องเล่า : ความไม่เท่าเทียมทางเพศและการต่อต้านขัดขืนของกลุ่มนักเรียน LGBTQ+ ในโรงเรียนมัธยมไทย” ผู้วิจัยเลือกใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) การเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ทั้งนี้ ผู้วิจัยอาศัยข้อมูลจากแหล่งข้อมูลวิชาการ บทความวิจัย แหล่งสืบค้นต่าง ๆ ที่กล่าวถึงความไม่เท่าเทียมทางเพศ และการต่อต้านขัดขืนภายในโรงเรียนมัธยมเพื่ออธิบายให้ข้อมูลมีความชัดเจนมากขึ้น และนำแนวคิดเรื่องเล่า (Narrative) มาใช้ในการวิจัยแบบพรรณนา (Descriptive Research) โดยพรรณนาให้เห็นภาพอย่างละเอียดผ่านการเล่าเรื่อง จึงนำไปสู่บทสรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Information) โดยแบ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามเพศสถานะ (gender) ของผู้ให้ข้อมูล เพื่อความหลากหลายของข้อมูลที่มีความแตกต่างในเรื่องของประสบการณ์ชีวิตในช่วงมัธยม และประสบการณ์ทางสังคมจะช่วยให้เห็นภาพมากขึ้นต่อความไม่เท่าเทียมทางเพศ และการต่อต้านขัดขืนของกลุ่มนักเรียน LGBTQ+ ภายในโรงเรียนที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญกำลังศึกษาอยู่ในขณะนี้ หรืออดีตที่เคยศึกษาอยู่โรงเรียนมัธยม จะได้เห็นความไม่เท่าเทียมผ่านเรื่องเล่าของแต่ละบุคคล อย่างไรก็ตามโรงเรียนในอนาคตโดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 6 คน แบ่งเป็น ทรานส์เจนเดอร์ (Transgender) 1 คน หมายถึง ผู้หญิงข้ามเพศ เควีย์ร์ (Queer) 1 คน หมายถึง บุคคลที่มีความรักโดยไร้กฎเกณฑ์ทางเพศ เกย์ (Gay) 3 คน หมายถึง ผู้ชายที่มีความรักต่อผู้ชายด้วยกัน และอีก 1 คน ที่นิยามตนเองเป็น “กะเทย” ซึ่งเขาแสดงบทบาททางเพศแบบผู้หญิง

4. ผลการวิจัย

เรื่องเล่า: ความเจ็บปวดจากความไม่เท่าเทียมของนักเรียน LGBTQ+

เพศและทรงผมในโรงเรียนมัธยมไทย: ผู้เขียนได้ประสบพบเจอขณะที่ศึกษาระดับมัธยมคือการมีกฎระเบียบจำกัดสิทธิในการเลือกทรงผมทั้งชายและหญิง แต่เมื่อพิจารณาถึงกลุ่มนักเรียน LGBTQ+ จะมีความกดทับและทับซ้อนมากขึ้น พ. นักศึกษามหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคอีสาน อายุ 21 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาชื่อดังแห่งหนึ่งในภาคอีสานปี 2564 เขานิยามตนเองว่าเป็นควีร์ (Queer) ซึ่งหมายถึงการมีความรักโดยไม่จำกัดเพศ เป็นการไร้ซึ่งกรอบแห่งอัตลักษณ์ทางเพศ (sexual identity) ทั้งปวง [15] เขาเล่าว่า เขาสามารถคบกับบุคคลใดก็ได้ที่สะดวกใจ แต่ก่อนที่เขาจะนิยามตนเองได้เขาได้ตัดผมสั้นคล้ายผู้ชาย ซึ่งในโรงเรียนขณะนั้นผู้หญิงที่ตัดผมสั้นมีเพียงเขาและเพื่อนร่วมโรงเรียนอีก 1 คน เท่านั้น ทำให้เขาถูกจับจ้องจากครูในโรงเรียนเป็นอย่างมาก เขามักถูกบังคับจากครูในโรงเรียนซึ่งเป็นครูที่ปรึกษาของเขาให้ตัดผมให้ยาวเท่าตักหู เป็นไปตามลักษณะที่กฎระเบียบได้บังคับได้บังคับให้ผู้ชายและผู้หญิงต้องตัด นอกจากนี้ เขามักถูกบังคับให้ตัดผมทรงผู้หญิงโดยใช้ข้ออ้างเรื่องการเป็นตัวอย่างที่ดีให้นักเรียนคนอื่น เพราะครูมีความคาดหวังที่จะเห็นนักเรียนห้องที่มีผลการเรียนดีของสายชั้นอยู่ในกฎระเบียบ และเคร่งครัดมากกว่าห้องอื่น ๆ เมื่อเขาเลือกที่จะตัดผมสั้นไม่ปฏิบัติตามสิ่งที่ครูคาดหวังเขาถูกตำหนิว่า “สอ”

การบังคับให้ตัดผมแบบผู้หญิงสร้างความกลัวและกดดันออกจากประโยชน์ที่นักเรียนอย่างเขาควรได้รับ เพราะเขาเล่าว่าเมื่อตัดสินใจเขียนเอกสารเพื่อขออนุญาตการศึกษา และจำเป็นต้องให้ครูที่ปรึกษาลงลายมือชื่อเพื่อรับรอง เขาถูกกล่าวว่า “ทำตัวแบบนี้ใครเขาอยากจะให้ทุนการศึกษาคุณ” จนสุดท้ายเขาตัดสินใจที่จะไม่ยื่นขออนุญาตดังกล่าวอีกเลย นอกจากนี้ เขาถูกเชิญผู้ปกครองมารับทราบพฤติกรรมที่เขาตัดผมสั้นไม่ตรงตามมาตรฐานของผู้หญิงโดยครูกล่าวว่า “...แต่ไม่สามารถดูแลแบบลูกตัวเองได้เลยหรือทำไมถึงยอมให้เขาไปตัดผม...” ทำให้ผู้ปกครองมีความรู้สึกแย่และร้องไห้เป็นประจำด้วยความกังวล จนในที่สุดเขาตัดสินใจที่จะไว้ผมยาวตามระเบียบของโรงเรียนจนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ถึงแม้เขาจะไม่อยากทำเลยก็ตาม

เช่นเดียวกันกับ ค. นักศึกษามหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคอีสาน อายุ 18 ปี เขาเรียนจบจากโรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่งในภาคอีสาน นิยามตนเองว่าเป็นเกย์ (Gay) หรือชายรักชาย เล่าว่า

“ถ้าเป็นเรื่องของกฎระเบียบของโรงเรียนน้องไม่ค่อยมีกฎหลากหลาย เว้นแต่ถ้ากะเทยหรือสาวสอง
อยากไว้ผม ต้องทำเรื่องกับโรงเรียนก่อนซึ่งทำยากมาก รองผู้อำนวยการก็ไม่อยากทำให้
...รู้สึกไม่ดีแทนเพื่อน ๆ ผมยาวเลย”

ไม่ต่างกับ อ. นักศึกษามหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคอีสาน อายุ 20 ปี จบการศึกษาจากโรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่งในภาคอีสาน นิยามตนเองว่าเป็นเกย์หรือชายรักชาย ที่เล่าให้ผู้เขียนเห็นว่า การเป็นเกย์จะถูกละเลยเป็นผู้ชายคนหนึ่ง แต่ “กะเทย” ที่ต้องการไว้ผมยาวเหมือนผู้หญิงมักถูกละเมิดสิทธิโดยการตัดผมและบังคับให้

ไว้ผมสั้นเหมือนผู้ชาย สะท้อนให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมทางเพศที่กลุ่มนักเรียน LGBTQ+ ถูกละเมิดสิทธิบนเนื้อตัวร่างกายโดยถูกทำให้การไว้ผมเหมือนผู้ชายกลายเป็นสิ่งที่ต้องห้าม และต้องได้รับอนุญาตจากรองผู้อำนวยการโรงเรียน ไม่ใช่สิทธิที่พวกเขามีมาตั้งแต่ต้น

ชายจริง – หญิงแท้ และพื้นที่แห่งการแสดงออกซึ่งอัตลักษณ์ทางเพศในโรงเรียน: การให้พื้นที่ในการแสดงออกทุกเพศอย่างเท่าเทียมผู้เขียนเห็นว่าเป็นความธรรมดาสามัญที่ทุกเพศควรได้รับอย่างเท่าเทียม อย่างไรก็ตาม ในโรงเรียนมัธยมยังปรากฏให้เห็นระหว่างครูที่เลือกปฏิบัติกับกลุ่มนักเรียน LGBTQ+ เห็นได้จาก ปวินญาพัฒน์ วรพันธ์ จริยา หีบจันทร์ตรี สมชัย สราญสิริบริรักษ์ และ พีรเดช ประครองพันธ์ ที่ศึกษา “การให้ความหมายตนเองที่ทำให้ครูกะเทยถูกตีตราและเลือกปฏิบัติทางสังคมในโรงเรียน” ชี้ว่าครูในโรงเรียนมักถูกคาดหวังให้แสดงบทบาททางเพศตามเพศสรีระ (sex) คือครูที่มีเพศสรีระชายต้องแสดงบทบาทเพศชายตามที่สังคมกำหนด ส่วนครูที่เป็น “ครูกะเทยเป็นครูผู้ชายที่แสดงออกปฏิกิริยาตุ้ตติ้ง” มักถูกตีตราจากผู้ที่มีอำนาจหรือผู้บริหารในโรงเรียนที่จับจ้องการแสดงออกซึ่งอัตลักษณ์ทางเพศที่ไม่ตรงตามเพศสรีระ จนนำไปสู่การตีตราต่อครูซึ่งต่อมาจนกลายเป็นการยอมรับการตีตราโดยตัวของครูเอง นำไปสู่การพยายามปฏิบัติตนให้ตรงกับความคิดของผู้บริหารอย่างไม่ขัดแย้ง [16] อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนยกกรณีศึกษาของครูมาเพื่อแสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องในการเก็บข้อมูลของนักเรียน

ย. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่งในภาคอีสาน เขานิยามว่าตนเองเป็นเกย์หรือชายรักชาย ได้เล่าว่าทัศนคติของครูในปัจจุบันมีความเปิดกว้างมากขึ้น แต่ครูบางคนที่มีอายุน้อยยังมีทัศนคติด้านลบต่อนักเรียนที่เป็นเกย์ที่แต่งหน้าและแต่งตัวไปโรงเรียนที่โดดเด่นจนเกินไป โดยเอาเขาไปเปรียบเทียบกับบุคคลอื่นว่าเป็นการแต่งกายที่มากเกินไปจนเกินไป และกล่าวว่า “เพศนี้แต่งตัวจัดเต็ม” ซึ่งยศพลมองว่าการแต่งกายและการแต่งหน้าไม่ควรนำมาเป็นสิ่งที่ตัดสินบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นเพียงเรื่องภายนอกเท่านั้น แสดงให้เห็นถึงการไม่ยอมรับถึงการแสดงออกในอัตลักษณ์ทางเพศของนักเรียนที่เป็น LGBTQ+ ที่ไม่ตรงกับบรรทัดฐานความเป็นบทบาททางเพศชายที่สังคมกำหนด นอกจากนี้ หากโรงเรียนต้องการนักเรียนไปแสดงในกิจกรรมต่าง ๆ มักจะคัดเลือกนักเรียนที่เป็นชายและหญิงที่แสดงออกในบทบาททางเพศตรงกับเพศสรีระของตน มากกว่ากลุ่มนักเรียน LGBTQ+ ซึ่งเขามองว่าพวกเขามีศักยภาพในการทำกิจกรรมของโรงเรียนไม่ต่างจากชายและหญิงเลย

น. นักศึกษามหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคอีสาน อายุ 19 ปี จบจากโรงเรียนมัธยมชื่อดังแห่งหนึ่งในภาคอีสาน เธอนิยามตนเองว่าเป็นผู้หญิงข้ามเพศ (Transgender) เธอเล่าว่าถึงแม้จะได้รับการอนุญาตให้ไว้ผมยาวได้ แต่ยังถูกจำกัดสิทธิบนเนื้อตัวร่างกายด้วยการบังคับให้ตัดผมสั้นเท่าตึงหู หากไม่ตัดจะไม่มีสิทธิ์เข้าห้องสอบ ถึงแม้เธอและเพื่อนจะพยายามอธิบายเหตุผล และเพื่อนบางคนยังร้องไห้ด้วยความเสียใจ แต่ยังไม่ได้รับการยืนยันว่าต้องปฏิบัติเพื่อถูกระเบียบ และเธอยังถูกบังคับให้แต่งชุดนักเรียนชาย ซึ่งเธอมองว่าเป็นความย้อนแย้งอย่างยิ่งกับอัตลักษณ์ทางเพศของเธอ

ค นักศึกษามหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคอีสาน เล่าให้เห็นว่าถึงแม้เขาจะมีเพศสถานะเป็นเกย์ แต่ถูกคาดหวังจากครูให้แสดงออกถึงบทบาทความเป็นชายมากกว่าอัตลักษณ์ทางเพศที่เขาอยากแสดงออก สอดคล้องกับ ท. นักศึกษามหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคอีสาน อายุ 21 ปี จบจากโรงเรียนแห่งหนึ่งในภาคอีสาน นิยามตนเองว่าเป็น “กะเทย” เธอถูกครูบังคับให้พูด “ครับ” เมื่อต้องทำหน้าที่พิธีกรในพื้นที่สาธารณะ เมื่อเธอพูด “ค่ะ” จะถูกครูทำร้ายร่างกายด้วยการหยิกหลายครั้ง แตกต่างกับ อ. มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคอีสาน ถึงแม้เขาจะเป็นเกย์แต่เขาแสดงบทบาทเพศชาย เล่าว่าเขาได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกับผู้ชายเพราะเขาถูกมองว่าเป็นผู้ชายคนหนึ่ง สะท้อนให้เห็นว่า หากต้องการที่จะได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมในโรงเรียน กลุ่มนักเรียน LGBTQ+ ต้องแสดงบทบาททางเพศให้ตรงตามเพศสรีระจึงจะได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียมจากครู

อาวุธของผู้อ่อนแอ: การไม่ปฏิบัติตาม โซเชียลมีเดีย และการนิินทา

การต่อต้านขัดขืนผ่านการไม่ปฏิบัติตาม: พื้นที่ของโรงเรียนมัธยมไทยเป็น “สถานที่กึ่งปิด” ทำให้ครูมีอำนาจเหนือนักเรียนสูงอย่างมาก ประกอบกับวัฒนธรรมที่ให้อำนาจครู ทำให้กลายเป็นพื้นที่ที่ใช้อำนาจของครูต่อนักเรียน [17] อย่างไรก็ตาม กลุ่มนักเรียน LGBTQ+ พวกเขาไม่ได้หยุดนิ่งที่จะต่อสู้เล็ก ๆ น้อย ๆ ภายใต้อำนาจของครูที่เหนืออยู่เท่าที่พวกเขาสามารถทำได้เรียกได้ว่าเป็นอาวุธของผู้อ่อนแอ (Weapons of the Weak) การไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเป็นหนึ่งในวิธีต่อต้านขัดขืนที่พวกเขาเลือกใช้ พ. เขาเล่าว่า ก่อนที่เขาจะถูกกดดันผ่านการเรียกพบผู้ปกครอง สิ่งที่เขาเลือกที่จะไม่ทำตามในสิ่งที่ครูต้องการ นั่นคือการตัดผมสั้นคล้ายผู้ชายไปโรงเรียน ถึงแม้เขาจะถูกครูกล่าววาจาต่อทักตาม และเพื่อทำให้ครูไม่สามารถบังคับเขาให้ตัดผมแบบผู้หญิงได้ เขาได้ใช้วิธีหลบเลี่ยงให้ตนเองเจอกับครูน้อยที่สุดเท่าที่เขาจะทำได้เพื่อไม่ให้อยู่ในสายตาของครู มากกว่าการปะทะกับครูโดยตรง สอดคล้องกับ James C. Scott ที่ชี้ว่า ถึงแม้ชนชั้นคนงานยากจนที่อยู่ภายใต้ความไม่พอใจต่อชีวิตที่เป็นอยู่ จะไม่ลุกขึ้นมาต่อต้านชนชั้นคนรวยก็ตาม แต่พวกเขาเลือกที่จะต่อต้านด้วยการ “ประท้วงเงียบ” โดยการไม่ทำงานหลังหมดเวลาพักกลางวัน เรียกได้ว่าเป็น “เสียงประชาธิปไตยที่หลีกเลี่ยงความเสี่ยงต่อการโดนตอบโต้กลับ” [18] เช่นเดียวกับ พ. ที่เธอเลือกที่จะไม่ปะทะโดยตรง แต่เลือกที่จะไม่ปฏิบัติตามคำสั่งและหลีกเลี่ยงที่จะพบเจอครู

การต่อต้านขัดขืนผ่านโซเชียลมีเดีย: โซเชียลมีเดียมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการเคลื่อนไหวเรียกร้องทางการเมือง สุรศักดิ์ ศรีธรรมกุล และ นฤมล อนุสนธิ์พัฒน์ ได้ศึกษา “พลังโซเชียลมีเดียกับการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในปัจจุบัน” ชี้ว่า โซเชียลมีเดียมีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองผ่านการใช้อินเทอร์เน็ตข่าวสารและการมีส่วนร่วมของประชาชน นอกจากนี้ ยังช่วยสะท้อนความคาดหวังของประชาชนต่อนักการเมือง และสะท้อนปรากฏการณ์ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย [19] ผู้เขียนวิทยานดังกล่าวมาแสดงให้เห็นถึงพลังของโซเชียลมีเดีย เช่นเดียวกัน เมื่อกลุ่มนักเรียน LGBTQ+ ถูกปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียมพวกเขามักใช้โซเชียลมีเดียในการแสดงออกบางอย่างเพื่อสื่อว่าพวกเขาไม่เห็นด้วย พิมลสิริเล่าว่าถึงแม้เธอจะไม่ได้โพสต์แสดงความคิดเห็นโดยตรงไปตรงมาต่อครูหรือโรงเรียน แต่เธอมักแชร์ข่าวสารข้อมูลที่สนับสนุน

ความเท่าเทียมทางเพศอยู่ใน Facebook เธอประจำ ส่วน ค. และ อ. พวกเขาเล่าว่าใช้โซเชียลมีเดียในการแสดงออกถึงความไม่เห็นด้วยต่อสิ่งที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ อ. ยังใช้วิธีการคัดค้านโดยตรงกับผู้อำนวยการโรงเรียนของตน และ ท. มักใช้วิธีการเขียนระบายความรู้สึกแยะจากความไม่เท่าเทียมลงในสมุดบันทึกและใช้ Facebook Story ในการสื่อสารถึงความไม่เห็นด้วย

การต่อต้านขัดขึ้นด้วยการนิโทษ: การนิโทษเป็นสิ่งที่กลุ่มนักเรียน LGBTQ+ เมื่อพวกเขาต้องเผชิญกับสถานการณ์ความไม่เท่าเทียม ถึงแม้พวกเขาไม่สามารถแสดงออกถึงการคัดค้านหรือประท้วงได้มากเท่าใดนัก ค. พ. และท. ต่างใช้วิธีการนี้เมื่อพวกเขาไม่ได้รับความเท่าเทียม สอดคล้องกับ James C. Scott ที่เห็นว่าถึงแม้วิธีการนี้จะไม่ได้โจมตีระบบ แต่ชี้ให้เห็นว่าชนชั้นที่มีอำนาจไม่สามารถควบคุมได้ทุกพื้นที่ เพียงแต่ควบคุมพื้นที่สาธารณะผ่านการแสดงออกของผู้มีสถานะต่ำกว่าเท่านั้น แต่ในระดับอุดมการณ์ไม่สามารถควบคุมได้ “เช่น การกล่าวทักทายแสดงความเคารพผู้หลักผู้ใหญ่ของคนสถานะต่ำกว่า...พินิจพิเคราะห์ไปที่น้ำเสียง การทักทาย มันสั้นห้วนหรือแห้งเหี่ยวไร้อารมณ์หรือไม่” [18]

5. อภิปรายผลการวิจัย

บทความวิจัยเรื่อง “เรื่องเล่า : ความไม่เท่าเทียมทางเพศและการต่อต้านขัดขึ้นของกลุ่มนักเรียน LGBTQ+ ในโรงเรียนมัธยมไทย” สามารถสรุปได้ว่า ในโรงเรียนมัธยมไทยยังมีความไม่เท่าเทียมปรากฏอยู่จากเรื่องเล่าของกลุ่มนักเรียน LGBTQ+ โดยปรากฏผ่านการควบคุมทรงผม และชุดนักเรียน โดยพวกเขาไม่สามารถที่จะแสดงอัตลักษณ์ทางเพศของตนได้ นอกจากนี้ ยังเป็นการละเมิดสิทธิบนเนื้อตัวร่างกายผ่านการอ้างกฎระเบียบ ทำให้นักเรียนกลุ่ม LGBTQ+ มีความรู้สึกที่ย่ำแย่และเจ็บปวด และพวกเขาไม่สามารถที่จะใช้เสรีภาพในการแสดงอัตลักษณ์ที่แตกต่างจากเพศสถานะชายและหญิงผ่านทรงผม เครื่องแบบ และคำพูดได้ ซึ่งเมื่อสำรวจจากเรื่องเล่าแล้วพบว่า เกิดจากกฎระเบียบที่ไม่เอื้ออำนวยให้เกิดความเท่าเทียมทางเพศ และทัศนคติของครูที่มีต่อกลุ่มนักเรียน LGBTQ+ ที่เป็นไปในเชิงลบ ลามไปถึงการใช้อำนาจกีดกันกลุ่มนักเรียน LGBTQ+ ไม่ให้ได้รับสิทธิที่ตนเองพึงมีพึงได้ ไปจนถึงการสร้างควมยากลำบากให้กับครอบครัว

อย่างไรก็ตาม กลุ่มนักเรียน LGBTQ+ ถึงแม้จะอยู่ในฐานะของผู้ที่อ่อนแอกว่า ซึ่งหมายถึงในเชิงอำนาจของการเรียกร้องและต่อรอง ไม่สามารถที่จะลุกฮือขึ้นมาประท้วงขนาดใหญ่ได้ แต่พวกเขาใช้อำนาจของผู้อ่อนแอ (Weapons of the Weak) ไม่ได้หยุดนิ่งที่จะต่อต้านขัดขึ้นต่อความไม่เท่าเทียมทางเพศที่เกิดขึ้นผ่านช่องทางและวิธีการที่พวกเขาสามารถจะทำได้ถึงแม้จะเป็นเรื่องเล็กน้อย อาทิ การต่อต้านด้วยการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามกฎหรือคำสั่งของครู รวมไปถึงการหลีกเลี่ยงที่จะพบครูเพื่อไม่ให้ครูมาละเมิดสิทธิของพวกเขา นอกจากนี้ พวกเขายังใช้ช่องทางโซเชียลมีเดียซึ่งทรงพลังในการสื่อสาร มาเป็นช่องทางในการต่อต้านขัดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการโพสต์ต่อต้านใน Facebook และการสื่อสารผ่าน Facebook Story และพวกเขาต่อต้านขัดขึ้นด้วยการนิโทษถึงความไม่เห็นด้วยกับความไม่เท่าเทียมทางเพศที่เกิดขึ้น แสดงให้เห็นว่าถึงแม้จะควบคุมการแสดงออกได้ แต่ไม่สามารถควบคุมในระดับความคิดหรืออุดมการณ์ได้

งานวิจัยนี้เติมเต็มการศึกษาในเชิงการต่อสู้ขัดขึ้น ซึ่ง โชติกา ศรีโพนทอง ได้เผยให้เห็นความรู้สึกของ “ผู้เล่า” และ “ผู้เขียน” ในทางการต่อสู้ทางการเมืองของประชาชนและกลุ่ม LGBTQ+ ที่เรียกร้องประเด็นความเสมอภาคทางเพศ แต่เป็นไปในการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ทางการเมืองเท่านั้น [11] แต่ข้อค้นพบผ่านการใช้แนวคิดเรื่องเล่า และแนวคิดอาวุธของผู้อ่อนแอ ชี้ให้เห็นว่า นอกจากในทางการเมืองที่ LGBTQ+ ได้แสดงออกแล้ว พวกเขายังต้องเผชิญความไม่เท่าเทียมในชีวิตประจำวันผ่านโรงเรียนมัธยม และได้ใช้ช่องทางที่มีอยู่ในชีวิตประจำวันเพื่อต่อสู้ให้ได้มาซึ่งความเท่าเทียมทางเพศ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) ควรมีการพัฒนาทัศนคติของครูต่อความหลากหลายทางเพศ เพื่อสร้างความเข้าใจและตระหนักรู้เพื่อป้องกันการละเมิดสิทธิของทุกเพศ
- 2) ควรมีการสนับสนุนพื้นที่ปลอดภัยให้กับทุกเพศอย่างเคารพความหลากหลายในโรงเรียน
- 3) ควรให้พื้นที่สำหรับการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และการสนับสนุนกันและกันในกลุ่มนักเรียน LGBTQ+

เอกสารอ้างอิง

- [1] Policy Watch. (2567). พ.ร.บ.สมรสเท่าเทียม ปลดล็อกที่อยู่อาศัย LGBTQIAN+. สืบค้นเมื่อ 24 มิถุนายน 2567. จาก <https://www.shorturl.asia/nThUz>
- [2] ปิยวรรณ วิเศษสุวรรณภูมิ, ชนิษฐา ทูมมานนท์, ชุตินันท์ คล้ายแก้ว และ กรรพกา พัฒนากำพล. วัยรุ่นที่มีความหลากหลายทางเพศ: การดูแลช่วยเหลืออย่างเข้าใจ [Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender and Queer (LGBTQ) Adolescent: Understanding and Support]. วารสารเทคโนโลยีสุรนารี. ก.ค.-ธ.ค. 2565;16(2): 124-125.
- [3] กิตติวินท์ เดชชวนากร. ระดับของการตีตราทางเพศที่เกิดขึ้นกับนักเรียนข้ามเพศในเชียงใหม่ [Level of Sexual Stigma Among Transgender Students in Chiang Mai]. วารสารสหวิทยาการ วิทยาลัยสหวิทยาการ. ก.ค.-ธ.ค. 2564;18(2): 115-119.
- [4] โชติกา ศรีโพนทอง. เรื่องเล่าเหยอารมณณ์: เรื่องเล่า การเมืองเชิงสัญลักษณ์ และเพศ. ใน: จักกริช สังขมณี, บรรณาธิการ. วิธีวิทยาของการประกอบสร้างโลกที่เราอยู่. สัมมนาเครือข่ายนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ครั้งที่ 21 ประจำปี พ.ศ. 2565; 16-17 มิ.ย. 2565; จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา: 2565. 113-114.
- [5] สุกดา เดชพิทักษ์ศิริกุล, อัครวิทย์ เรืองรอง และ นุสราน นามเดช. การเรียนรู้ของผู้ป่วยผ่านกระบวนการเรื่องเล่าความเจ็บป่วย [The Learning of Patients through the narrative Process of Illness]. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสมเด็จพระเจ้าพระยา. ก.ค.-ธ.ค. 2561;12(2): 175-176.

- [6] โสภี อุ่นทะยา. เรื่องเล่า : ความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรมในชุมชนเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ [Narratives : Biodiversity and Culture in Kalasin Municipal Communities]. วารสารวิถีสังคมมนุษย์. ก.ค.-ธ.ค. 2560;5(2): 4.
- [7] ภัทรดา. อารูธของผู้อ่อนแอ : วิธีต่อต้านกับอำนาจที่ไม่ชอบธรรม. สืบค้นเมื่อ 26 มิถุนายน 2567 จาก <https://pridi.or.th/th/content/2022/10/1304>
- [8] สุดา เดชพิทักษ์ศิริกุล, อัครวิทย์ เรืองรอง และ นุสรณ์ นามเดช. การเรียนรู้ของผู้ป่วยผ่านกระบวนการเรื่องเล่าความเจ็บป่วย [The Learning of Patients through the narrative Process of Illness]. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ. ก.ค.-ธ.ค. 2561;12(2): 177.
- [9] นฤมล จันทระสุวงค์. The Road of Lost Innocence: อำนาจของเรื่องเล่า [The Road of Lost Innocence: the Power of Narrative]. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. ม.ค.-มี.น. 2561;38(1): 108.
- [10] Thanya วัชรสิทธา. เยียวยาผ่านเรื่องเล่า: การเล่าเรื่องชีวิตในทัศนะของนักปรัชญา ปอล ริเกอร์. สืบค้นเมื่อ 2 กรกฎาคม 2567 จาก <https://www.shorturl.asia/Xzp96>
- [11] โชติกา ศรีโพธิ์ทอง. เรื่องเล่าเผยอารมณ์”: เรื่องเล่า การเมืองเชิงสัญลักษณ์ และเพศ. ใน: จักรกริช สังขมณี, บรรณาธิการ. วิธีวิทยาของการประกอบสร้างโลกที่เราอยู่. สัมมนาเครือข่ายนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ครั้งที่ 21 ประจำปี พ.ศ. 2565; 16-17 มิ.ย. 2565; จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา: 2565. 118-119.
- [12] ขจรศักดิ์ สิทธิ. (2562).การต่อสู้เรียกร้องสิทธิของคนในพื้นที่แย่งยึดโดยรัฐ: กรณีพื้นที่แก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรีและพื้นที่หนองตาแต่ม จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (รายงานวิจัย). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- [13] แพรววิชญ์ คำวงษ์. บทเพลงกับการสะท้อนภาพลักษณ์ของกัญชานันทนาการในสังคมไทยในช่วง พ.ศ. 2500 – 2566 [The Image of Recreational Marijuana in Thai Society as Reflected in Music from 1957 – 2023]. วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้. ม.ค.-มิ.ย. 2567;12(1). 398.
- [14] สุนทร คำยอด และ ศิริพร มณีชูเกตุ. การศึกษาภาพลักษณ์ของผู้หญิงอินโดนีเซียผ่านเรื่องสั้นชุด Ketut Rapti Kumpulan Cerita Perempuan ของ Ni Komang Ariani [The Study of Indonesian Woman’s Image through “Ketut Rapti, A Short Stories Compilation” by Ni Komang Ariani]. วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้. ก.ค.-ธ.ค. 2565;10(2). 68-69.
- [15] มนุญ วงษ์มะเขือ. 2564. ทำความรู้จักกับตัวย่อ LGBTQI ตัวย่อที่มีความหมาย และประเด็นที่หน้าสนใจในความก้าวหน้าของกลุ่ม LGBTQI ในปี 2020. สืบค้นเมื่อ 5 กรกฎาคม 2567 จาก <https://www.shorturl.asia/3JrxM>

- [16] ปวินญาพัฒน์ วรพันธ์ จริยา หีบจันทร์ตรี สมชัย สราญสิริบริรักษ์ และ พีรเดช ประคองพันธ์. การให้ความหมายตนเองที่ทำให้ครูกะเทยถูกตีตราและเลือกปฏิบัติทางสังคมในโรงเรียน [Self-definition Leading to Stigmatization and Social Discrimination Against Kathoey Teacher in Schools.]. พ.ค.-ส.ค. 2565;5(2). 79.
- [17] เรือรบ เมืองมัน. “โรงเรียน” แหล่งบ่มเพาะอำนาจคนตัวเล็ก. สืบค้นเมื่อ 5 กรกฎาคม 2567 จาก <https://www.shorturl.asia/JDRWY>
- [18] กรพันธุ์ พัวพันสวัสดิ์. ประวัติศาสตร์และการเมืองของ “พวกขี้แพ้”: การครอบงำ อำนาจ และการต่อต้านในทัศนะของเจมส์ ซี. สก็อตต์ [History and Politics of the “losers”: James C. Scott’s Perspective on Domination, Power, and Resistance]. วารสารสังคมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาฯ. ก.ค.-ธ.ค. 2561;48(2). 89-91.

รูปแบบบทความฉบับสมบูรณ์ (Full Paper)

วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

1. การตั้งค่าหน้ากระดาษ

- 1) กระดาษ ขนาดกระดาษ A4
- 2) ความยาวของบทความ อยู่ในช่วง 10 – 12 หน้ากระดาษ
- 3) ระยะขอบ
 - ริมขอบกระดาษด้านบน (Top Margin) 2.54 ซม. (1 นิ้ว)
 - ริมขอบกระดาษด้านล่าง (Bottom Margin) 2.54 ซม. (1 นิ้ว)
 - ริมขอบกระดาษด้านซ้าย (Left Margin) 3.17 ซม. (1.25 นิ้ว)
 - ริมขอบกระดาษด้านขวา (Right Margin) 3.17 ซม. (1.25 นิ้ว)
- 4) รูปแบบตัวอักษร แบบตัวอักษรใช้ TH SarabunPSK ทั้งบทความ
- 5) การย่อหน้า ส่วนเนื้อหา ย่อหน้า 1 tab (1.27 ซม.) จัดข้อความกระจายชิดขอบ (Thai Distributed)

2. การตรวจสอบก่อนการส่งบทความ

ผู้ที่ส่งบทความต้องส่งทั้งในรูปแบบของ MS Word และ pdf ขอความกรุณาผู้เขียนบทความทำการทดสอบปริ้นท์บทความจากไฟล์ที่ท่านจะทำการจัดส่งพร้อมตรวจเช็คความสมบูรณ์ของไฟล์ ความสมบูรณ์ของเนื้อหา รวมถึงความชัดเจนของตัวหนังสือ รูปภาพ ตาราง และสมการก่อนที่จะส่งไฟล์ให้กับผู้จัดงาน ทั้งนี้ถือว่าความสมบูรณ์ของบทความเป็นความรับผิดชอบโดยตรงของผู้เขียนบทความและกรรมการขอสงวนสิทธิ์ในการไม่ตอบรับบทความที่ไม่สมบูรณ์

3. ผู้เขียนบทความที่เป็นนักศึกษา ส่งบทความเพื่อประกอบการจบการศึกษา

ผู้ที่ส่งบทความกรุณาทบทวนข้อบทความวิจัย ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ชื่อ-สกุล ผู้เขียนบทความ รวมทั้งต้นสังกัดให้ชัดเจน เพื่อสามารถนำไปยื่นเรื่องจบการศึกษาได้อย่างถูกต้องตามที่สถาบันศึกษาที่ผู้ส่งบทความสังกัดตั้งเงื่อนไขไว้

4. ตัวอย่างบทความ ดังแสดง

ชื่อบทความ (TH SarabunPSK 18, Bold จัดกลาง)

Title (ตัวอักษรแรกของคำเป็นตัวใหญ่ TH SarabunPSK 16, Bold จัดกลาง)

(เว้น 1 บรรทัด ตัวปกติ ขนาด 14)

ชื่อ สกุล^{1*}, ชื่อ สกุล^x และ ชื่อ สกุล^x (TH SarabunPSK 14, Bold จัดกลาง)

Author Name^{1*}, Author Name^x and Author Name^x (TH SarabunPSK 14, Bold จัดกลาง)

หน่วยงานต้นสังกัด¹ (TH SarabunPSK 12 จัดกลาง)

Author Affiliations¹ (TH SarabunPSK 12 จัดกลาง)

*Corresponding Author: Place e-mail address for corresponding author (TH SarabunPSK 12 จัดกลาง)

(เว้น 1 บรรทัด ตัวปกติ ขนาด 14)

ข้อมูลบทความ	บทคัดย่อ
(เว้น 1 บรรทัด ตัวปกติ ขนาด 14)	(เว้น 1 บรรทัด ตัวปกติ ขนาด 14)
ประวัติบทความ:	การเขียนบทคัดย่อภาษาไทยใช้แบบอักษร TH SarabunPSK
รับเพื่อพิจารณา:	ขนาด 16 และมีการจัดรูปแบบการพิมพ์ให้ชัดเจนทั้ง 2 ด้าน
แก้ไข:	(Thai Distributed) สรุปการเขียนบทคัดย่อให้กะทัดรัดและได้
ตอบรับ:	ใจความ และคำสำคัญใช้แบบอักษร TH SarabunPSK ขนาด
(เว้น 1 บรรทัด ตัวปกติ ขนาด 14)	16 ไม่เกิน 4 คำ
คำสำคัญ:	(เว้น 1 บรรทัด ตัวปกติ ขนาด 14)
คำสำคัญที่ 1	
คำสำคัญที่ 2	

Article Info	Abstract
(เว้น 1 บรรทัด ตัวปกติ ขนาด 14)	(เว้น 1 บรรทัด ตัวปกติ ขนาด 14)
Article History:	การเขียนบทคัดย่อภาษาอังกฤษใช้แบบอักษร TH
Received:	SarabunPSK ขนาด 16 และมีการจัดรูปแบบการพิมพ์ให้ชัดเจน
Revised:	ขอบทั้ง 2 ด้าน (Thai Distributed) สรุปการเขียนบทคัดย่อให้
Accepted:	กะทัดรัดและได้ใจความ และคำสำคัญใช้แบบอักษร TH
(เว้น 1 บรรทัด ตัวปกติ ขนาด 14)	SarabunPSK ขนาด 16 ไม่เกิน 4 คำ
Keywords:	(เว้น 1 บรรทัด ตัวปกติ ขนาด 14)
Keyword No1	
Keyword No2	

(เว้น 1 บรรทัด ตัวปกติ ขนาด 14)

1. บทนำ (TH SarabunPSK 16, Bold)

การเขียนบทนำในบทความนั้นเทียบกับรายงานฉบับสมบูรณ์คือ บทที่ 1 เป็นการนำบทที่ 1 มาสรุปให้ได้ใจความเพราะเป็นส่วนของความสำคัญและมูลเหตุที่นำไปสู่การวิจัย พร้อมวัตถุประสงค์ และการสำรวจเอกสารที่เกี่ยวข้องใช้แบบอักษร TH SarabunPSK 16 ตัวปกติ และมีการจัดรูปแบบ การพิมพ์ให้ชิดขอบทั้ง 2 ด้าน (Thai Distributed) รวมถึงไม่ต้องมีการเว้นบรรทัดระหว่างย่อหน้า (ไม่ต้องเคาะบรรทัดเมื่อขึ้นย่อหน้าใหม่)

หัวข้อย่อ

หากมีหัวข้อย่อให้ใช้แบบอักษร TH SarabunPSK 16 ตัวหนา ในหัวข้อย่อ ส่วนเนื้อหาให้ ใช้ แบบอักษร TH SarabunPSK 16 ตัวปกติ

(เว้น 1 บรรทัด ตัวปกติ ขนาด 16)

2. วัตถุประสงค์การวิจัย (TH SarabunPSK 16, Bold)

(เว้น 1 บรรทัด ตัวปกติ ขนาด 16)

3. วิธีดำเนินการวิจัย (TH SarabunPSK 16, Bold)

การเขียนวิธีการทดลองหรือวิธีการศึกษาหรือวิธีการดำเนินการวิจัยในบทความนั้น เป็นการ อธิบายวิธีการดำเนินการวิจัยซึ่งขึ้นอยู่กับวิธีการวิจัยแต่ละประเภท ใช้แบบอักษร TH SarabunPSK 16 และมีการจัดรูปแบบการพิมพ์ให้ชิดขอบทั้ง 2 ด้าน (Thai Distributed) รวมถึงไม่ต้องมีการเว้น บรรทัดระหว่างย่อหน้า (ไม่ต้องเคาะบรรทัดเมื่อขึ้นย่อหน้าใหม่)

(เว้น 1 บรรทัด ตัวปกติ ขนาด 16)

4. ผลการวิจัย

การเขียนผลการวิจัย หรือผลการทดลอง หรือผลการศึกษา ในบทความนั้น เทียบกับรายงาน ฉบับสมบูรณ์ คือ บทที่ 4 ซึ่งควรเสนอผลอย่างชัดเจน ตรงประเด็น เป็นผลที่ค้นพบ โดยลำดับตาม หัวข้อที่ศึกษา พร้อมการอภิปรายผล หากผลการทดลองเป็นตาราง ให้อภิปรายตารางนั้นด้วย ใช้แบบ อักษร TH SarabunPSK 16 และมีการจัดรูปแบบการพิมพ์ให้ชิดขอบทั้ง 2 ด้าน (Thai Distributed) รวมถึงไม่ต้องมีการเว้นบรรทัดระหว่างย่อหน้า (ไม่ต้องเคาะบรรทัดเมื่อขึ้นย่อหน้าใหม่)

รูปภาพและตาราง

การนำเสนอรูปภาพ และตารางสามารถนำเสนอต่อจากข้อความที่กล่าวถึงหรืออาจนำเสนอ ภายหลังจากจบหัวข้อหรือนำเสนอในหน้าใหม่ ขนาดของรูปภาพและตารางไม่ควรเกินกรอบของ คอลัมน์ แต่หากรูปภาพและตารางมีขนาดใหญ่สามารถวางรูปและตารางให้ครอบคลุมพื้นที่ของทั้ง คอลัมน์ได้ แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินกรอบของการตั้งค่าน้ำกระดาษที่กำหนดไว้

ทั้งรูปภาพและตารางจะต้องมีคำอธิบายโดยคำอธิบายของรูปภาพให้พิมพ์ไว้ใต้รูปภาพและอยู่ กึ่งกลางคอลัมน์หรือกึ่งกลางหน้ากระดาษ หากรูปภาพใดถูกแบ่งออกเป็น 2 ส่วนให้มีการระบุ

คำอธิบายของแต่ละส่วนโดยอาศัยตัวอักษรภาษาไทยในวงเล็บเรียงตามลำดับเช่น (ก) และ (ข) ส่วนคำอธิบายตารางให้พิมพ์ไว้เหนือตารางและขีดริมน้ำของคอลัมน์หรือขีดริมน้ำของกระดาช โดยการเรียงลำดับรูปภาพและตารางให้แยกการเรียงลำดับออกจากกัน การระบุหมายเลขลำดับรูปภาพและตารางในบทความให้ระบุเป็นรูปที่ และตารางที่ เช่น รูปที่ 1, ตารางที่ 1 เป็นต้น

(เว้น 1 บรรทัด ตัวปกติ ขนาด 16)

รูปที่ 1 ตัวอย่างรูปแบบรูปภาพ

(เว้น 1 บรรทัด ตัวปกติ ขนาด 16)

ตารางที่ 1 ตัวอย่างรูปแบบตาราง

หน่วยงานวิจัย	ปี	
	2555	2556
1. ข้อมูล1	2.2	2.5
2. ข้อมูล2	3.5	4.2
3. ข้อมูล3	4.0	3.9
4. ข้อมูล4	7.1	4.4

(เว้น 1 บรรทัด ตัวปกติ ขนาด 16)

สมการ

การเขียนสมการให้มีการระบุลำดับของสมการโดยใช้ตัวเลขที่พิมพ์อยู่ในวงเล็บ เช่น (1), (2) เป็นต้น

(เว้น 1 บรรทัด ตัวปกติ ขนาด 16)

$$E = \frac{\sigma}{\epsilon} \quad (1)$$

(เว้น 1 บรรทัด ตัวปกติ ขนาด 16)

โดยที่ E = โมดูลัสความยืดหยุ่น (เมกะปาสคาล)

σ = ความเค้น (เมกะปาสคาล)

ϵ = ความเครียด

(เว้น 1 บรรทัด ตัวปกติ ขนาด 16)

5. อภิปรายผลการวิจัย

การเขียนอภิปรายผลในบทความนั้น เป็นอภิปรายผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษา ใช้แบบอักษร TH SarabunPSK 16 และมีการจัดรูปแบบการพิมพ์ให้ชิดขอบทั้ง 2 ด้าน (Thai Distributed) รวมถึงไม่ต้องมีการเว้นบรรทัดระหว่างย่อหน้า (ไม่ต้องเคาะบรรทัดเมื่อขึ้นย่อหน้าใหม่)

(เว้น 1 บรรทัด ตัวปกติ ขนาด 16)

6. สรุปผลการวิจัย

การเขียนสรุปผลการวิจัยในบทความนั้น เทียบกับรายงานฉบับสมบูรณ์ คือ บทที่ 5 เป็นการสรุปสาระสำคัญที่ได้จากการศึกษา ใช้แบบอักษร TH SarabunPSK 16 และมีการจัดรูปแบบการพิมพ์ให้ชิดขอบทั้ง 2 ด้าน (Thai Distributed) รวมถึงไม่ต้องมีการเว้นบรรทัดระหว่างย่อหน้า (ไม่ต้องเคาะบรรทัดเมื่อขึ้นย่อหน้าใหม่)

(เว้น 1 บรรทัด ตัวปกติ ขนาด 16)

7. กิตติกรรมประกาศ

หากต้องการเขียนกิตติกรรมประกาศเพื่อขอบคุณบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเขียนได้ โดยให้อยู่หลังเนื้อหาหลักของบทความและก่อนเอกสารอ้างอิง ใช้แบบอักษร TH SarabunPSK 16 และมีการจัดรูปแบบการพิมพ์ให้ชิดขอบทั้ง 2 ด้าน (Thai Distributed) โดยไม่ต้องมีการเว้นบรรทัดระหว่างย่อหน้า (ไม่ต้องเคาะบรรทัดเมื่อขึ้นย่อหน้าใหม่)

(เว้น 1 บรรทัด ตัวปกติ ขนาด 16)

เอกสารอ้างอิง

1. บทความวารสาร (Articles in Journals)

รูปแบบ

[หมายเลข] ผู้แต่ง.\ชื่อบทความ.\ชื่อวารสาร(ชื่อย่อ).\ปีพิมพ์;ปี(ฉบับที่):เลขหน้าเริ่มต้นบทความ-เลขหน้าสุดท้ายบทความ.

ตัวอย่าง

[1] Cayre OJ., Alba, D. and Biggs S. Hollow microspheres with binary colloidal and polymeric membrane: Effect of polymer and particle concentrations. Adv Powder Technol. 2010;21(1):19-22.

**กรณีบทความภาษาไทยให้ใส่ชื่อบทความตามที่ปรากฏ หากมีชื่อเรื่องแปลภาษาอังกฤษให้ใส่ชื่อเรื่องแปลไว้ในวงเล็บ [] เช่น

[2] พงษ์ศิลป์ แก้วรัตนศรีโพธิ์ และ ปนัดดา แสงแก้ว. การจำลองคุณลักษณะกังหันลมด้วยโปรแกรมแลปวิว [Simulation of Wind Turbine Characteristic Using LabVIEW]. วารสารวิจัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. ม.ค.-มิ.ย. 2561;17(1):55-61.

2. หนังสือและเอกสารเฉพาะเรื่อง (Books and Other Monographs)

รูปแบบ

[หมายเลข] ผู้แต่ง.\ชื่อหนังสือ.\ครั้งที่พิมพ์.\เมืองที่พิมพ์.\สำนักพิมพ์;\ปีพิมพ์.

Format

[Number] Author.\Title of Book.\Edition of Book.\Place of Publication:\Publisher;\Year of Publication.

2.1 บทหนึ่งในหนังสือ (Chapter in Book)

รูปแบบ

[หมายเลข] ผู้แต่งบทที่อ้าง.\ชื่อบท.\ใน:\ชื่อบรรณาธิการ,\บรรณาธิการ.\ชื่อหนังสือ.\สถานที่พิมพ์:\สำนักพิมพ์;\ปีพิมพ์.\เลขหน้าเริ่มต้นบท-เลขหน้าสุดท้ายบท.

Format

[Number] Author.\Title of Chapter.\In:\Editor,\editor.\Title of the Book.\Edition.\Place of Publication:\Publisher;\Year.\page.

2.2 วิทยานิพนธ์ (Dissertation)

รูปแบบ

[หมายเลข] ผู้แต่ง.\ชื่อเรื่อง\วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต หรือ วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต].\เมืองที่มหาวิทยาลัยตั้งอยู่:\ชื่อมหาวิทยาลัย;\ปีพิมพ์.

Format

[Number] Author.\Title\ [dissertation or master's thesis].\Place of Publication:\University;\Year of Publication.

2.3 หนังสือชุดที่มีหลายเล่ม (Volume) กรณีอ้างทุกเล่ม

รูปแบบ

[หมายเลข] ผู้แต่งหรือชื่อบรรณาธิการ,\บรรณาธิการ.\ชื่อหนังสือ.\ครั้งที่พิมพ์.\เมืองที่พิมพ์:\สำนักพิมพ์;\ปีพิมพ์.\จำนวนเล่ม.

Format

[Number] Author or Editor,\ editor.\Title of the book.\Editor of book.\Place of Publication:\Publisher;\Year of Publication.\Number of volume.

2.4 หนังสือชุดที่มีหลายเล่ม (Volume) กรณีอ้างเล่มใดเล่มหนึ่ง

รูปแบบ

[หมายเลข] ผู้แต่งหรือชื่อบรรณาธิการ,\บรรณาธิการ.\ชื่อหนังสือ.\ครั้งที่พิมพ์.\ล.\หมายเลขเล่มที่อ้าง,\เมืองที่พิมพ์:\สำนักพิมพ์;\ปีพิมพ์.\จำนวนหน้าเล่มที่อ้าง.

Format

[Number] Author or Editor,\ editor.\Title of the book.\Editor of book.\vol.\Number of volume,\Place of Publication:\ Publisher;\Year of Publication.\ Number of book page.

2.5 หนังสือชุดที่มีหลายเล่มและมีชื่อเรื่องแตกต่างกันในแต่ละเล่มแต่มีผู้แต่ง/บรรณาธิการคนเดียวกัน (Volume with a Separate title but without Separate Authors/Editors) กรณีอ้างเล่มใดเล่มหนึ่ง

รูปแบบ

[หมายเลข] ชื่อบรรณาธิการ, \บรรณาธิการ. \ชื่อหนังสือ. \ครั้งที่พิมพ์. \ล. \หมายเลขเล่มที่อ้าง, \ชื่อเรื่องเล่มที่อ้าง. \เมืองที่พิมพ์: \สำนักพิมพ์; \ปีพิมพ์. \จำนวนหน้าเล่มที่อ้าง.

Format

[Number] Editor, \ editor. \Title of the book. \Editor of book. \vol. \Number of volume, \title. \Place of Publication: \Publisher; \Year of Publication. \ Number of book page.

2.6 รายงานการประชุม (Conference Proceedings)

รูปแบบ

[หมายเลข] ชื่อบรรณาธิการ, \บรรณาธิการ. \ชื่อหนังสือ. \ชื่อการประชุม; \วัน\เดือน(ย่อ) \ปีที่ประชุม; \สถานที่จัดประชุม. \สถานที่พิมพ์: \สำนักพิมพ์; \ปีพิมพ์.

Format

[Number] Editor, \editor. \Title of the book. \Name of conference; \YY\MM \Year of conference; \Place of conference. \Place of Publication: \Publisher; \Year of Publication.

2.7 บทความในรายงานการประชุม (Conference Paper)

รูปแบบ

[หมายเลข] ผู้แต่งบทที่อ้าง. \ชื่อบท. \ใน: \ชื่อบรรณาธิการ, \บรรณาธิการ. \ชื่อหนังสือ. \ชื่อการประชุม; \วัน\เดือน(ย่อ) \ปีที่ประชุม; \สถานที่จัดประชุม. \สถานที่พิมพ์: \ สำนักพิมพ์; \ปีพิมพ์. \เลขหน้าเริ่มต้นบท-เลขหน้าสุดท้ายบทที่อ้าง.

Format

[Number] Author of reference chapter. \Chapter title. \In: \Editor, \editor. \Book name. \Name of conference; \YY\MM \Year of conference; \place of conference. \Place of Publication: \Publisher; \Year of Publication. \page.

3. สิ่งพิมพ์ประเภทอื่น ๆ (Other Published Material)

3.1 บทความหนังสือพิมพ์ (Newspaper Article)

รูปแบบ

[หมายเลข] ผู้แต่ง. \ชื่อบทความ. \ชื่อหนังสือพิมพ์. \วัน\เดือน(ย่อ) \ปีพิมพ์; \หน้าที่ปรากฏ.

Format

[Number] Author. \Title. \Title of Newspaper. \YY\MM \Year of Publication; \Pages.

3.2 สื่อทัศนวัสดุ (Audiovisual Material)

รูปแบบ

[หมายเลข] ผู้แต่ง. \ชื่อเรื่อง \[วีดิทัศน์]. \สถานที่พิมพ์: \สำนักพิมพ์; \ปีพิมพ์.

Format

[Number] Author. \Title. \[videocassette] \Place of Publication: \Publisher; \Year of Publication.

3.3 พจนานุกรมและงานอื่นที่มีลักษณะเดียวกัน (Dictionary and Similar References)

รูปแบบ

[หมายเลข] ชื่อพจนานุกรม. \พิมพ์ครั้งที่. \สถานที่พิมพ์: \สำนักพิมพ์; \ปีพิมพ์. \คำศัพท์; \เลขหน้าที่ปรากฏคำศัพท์.

Format

[Number] Name of Dictionary.\Edition of book.\Place of Publication:\Publisher;\Year of Publication.\Words;\page.

4. สิ่งพิมพ์ที่ยังไม่มีการตีพิมพ์ (Unpublished Material)

4.1 เอกสารกำลังจัดพิมพ์ (In Press or Forthcoming)

รูปแบบ

[หมายเลข] ผู้แต่ง.\ชื่อบทความ.\ชื่อวารสาร.\กำลังจัดพิมพ์\ปีพิมพ์.

Format

[Number] Author.\Title.\Title of Journal.\ Forthcoming\ Year of Publication.

4.2 เอกสารที่นำเสนอในการประชุม (Papers Sessions Presented at Meetings)

รูปแบบ

[หมายเลข] ผู้แต่ง.\ชื่อเรื่อง.\เอกสารนำเสนอในการประชุม:\ชื่อการประชุม;\วัน\เดือน(ย่อ)\ปีที่ประชุม;\สถานที่ประชุม.

Format

[Number] Author.\Title.\Paper presented at:\title of meeting;\YY\MM\Year of meeting;\Place of meeting.

4.3 โปสเตอร์ที่นำเสนอในการประชุม (Posters Sessions Presented at Meetings)

รูปแบบ

[หมายเลข] ผู้แต่ง.\ชื่อโปสเตอร์.\โปสเตอร์ที่นำเสนอในการประชุม:\ชื่อการประชุม;\วัน\เดือน(ย่อ)\ปีที่ประชุม;\สถานที่ประชุม.

Format

[Number] Author.\Title of poster.\Poster session presented at:\Title of meeting;\YY\MM\Year of meeting;\Place of meeting.

5. สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Material)

5.1 บทความวารสารบนอินเทอร์เน็ต (Journal Article on the Internet)

รูปแบบ

[หมายเลข] ผู้แต่ง.\ชื่อบทความ.\ชื่อวารสาร\อินเทอร์เน็ต.\ปีพิมพ์\สืบค้นเมื่อวันที่เดือน(ย่อ)\ปี;\ปีที่(ฉบับที่):เลขหน้า\หรือจำนวนหน้า).\จาก:\URL.

Format

[Number] Author.\Title of Article.\Title of Journal.\[Internet].\Year of Publication\[\cite YY\MM\DD];\Volume(Issue);\page.\Availability From:\URL.

5.2 เว็บบล็อก (Blogs)

รูปแบบ

[หมายเลข] ผู้แต่ง.\ชื่อบล็อก\อินเทอร์เน็ต.\สถานที่พิมพ์:\สำนักพิมพ์.\ปีพิมพ์- \\\สืบค้นเมื่อวันที่เดือน(ย่อ)\ปี).\จาก:\URL.

Format

[Number] Author.\Title of Blog.\[Internet].\Place of Publication:\Publisher;\Year of Publication.

5.3 โฮมเพจเว็บไซต์ (Homepage/Web Site)

รูปแบบ

[หมายเลข] ผู้แต่ง.\ชื่อเรื่อง\อินเทอร์เน็ต.\สถานที่พิมพ์:\สำนักพิมพ์;\ปีพิมพ์\ปรับปรุงเมื่อวันที่\เดือน(ย่อ)\ปี;\สืบค้นเมื่อวันที่\เดือน(ย่อ)\ปี].\จาก:\URL.

Format

[Number] Author.\Title.\[Internet].\Place of Publication:\Publisher;\Year of Publication.\

[updated\YY\MM\DD];\cited\YY\MM\DD].\Availability from:\URL.

5.4 เอกสารเฉพาะเรื่องบนอินเทอร์เน็ต (Monograph on the Internet)

รูปแบบ

[หมายเลข] ผู้แต่ง.\ชื่อเรื่อง\อินเทอร์เน็ต.\สถานที่พิมพ์:\สำนักพิมพ์;\ปีพิมพ์\สืบค้นเมื่อวันที่ เดือน(ย่อ) ปี].\จาก:\URL.

Format

[Number] Author.\Title.\[Internet].\Place of Publication:\Publisher;\Year of Publication.\

[updated\YY\MM\DD].\Availability from:\URL.

5.5 การอ้างส่วนหนึ่งของโฮมเพจเว็บไซต์ (Part of a Homepage/Web Site)

รูปแบบ

[หมายเลข] ชื่อโฮมเพจ\อินเทอร์เน็ต.\สถานที่พิมพ์:\สำนักพิมพ์;\ปีพิมพ์.\ชื่อเรื่องของส่วนที่นำมาอ้าง;\ปีพิมพ์ของส่วนที่นำมาอ้าง\สืบค้นเมื่อวันที่\เดือน(ย่อ)\ปี];\[ประมาณ XX น.].\จาก:\URL.

Format

[Number] Title of Homepage.\[Internet].\Place of Publication:\Publisher;\Year of Publication.\ Title

Part of Homepage;\Year Part of Homepage [updated\YY\MM\DD];\updated\YY\MM\DD].\Availability from:\URL.

5.6 ฐานข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต (Database on the Internet)

รูปแบบ

1. รูปแบบฐานข้อมูลแบบเปิด (Open Database)

หมายเลข. ชื่อฐานข้อมูล\อินเทอร์เน็ต.\สถานที่พิมพ์:\สำนักพิมพ์;\ปีพิมพ์ - \\\[ปรับปรุงเมื่อวันที่\เดือน(ย่อ)\ปี;\สืบค้นเมื่อวันที่\เดือน(ย่อ)\ปี].\จาก:\URL.

Example

[1] X. WHOSIS: WHO Statistical Information System [Internet]. Geneva: World Health Organization. c2007 - [cited 2007 Feb 1]. Available from: <https://www.who.int/whosis/en/>.

2. รูปแบบฐานข้อมูลแบบปิด (Close Database)

หมายเลข. ชื่อฐานข้อมูล\อินเทอร์เน็ต.\สถานที่พิมพ์:\สำนักพิมพ์;\ปีเริ่มต้นเผยแพร่\–\ปีสุดท้าย\ปรับปรุงเมื่อวันที่\เดือน(ย่อ)\ปี;\สืบค้นเมื่อวันที่\เดือน(ย่อ)\ปี].\จาก:\URL.

Example

[1] X. Jablonski S. Online Multiple Congenital Anomaly/Mental Retardation (MCA/MR) Syndromes [Internet]. Bethesda (MD): National Library of Medicine (US); c1999 [updated 2001 Nov 20; cited 2002 Aug 12]. Available from: https://www.nlm.nih.gov/archive//20061212/mesh/jablonski/syndrome_title.html.

5.7 การอ้างส่วนหนึ่งของฐานข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต (Part of a Database on the Internet)

รูปแบบ

หมายเลข. ชื่อฐานข้อมูล\อินเทอร์เน็ต.\ชื่อเมือง:\ชื่อสำนักพิมพ์.\ปีเริ่มต้นเผยแพร่ -\\\ชื่อเรื่องของส่วนที่นำมาอ้าง\สืบค้นเมื่อวันที่\เดือน(ย่อ)\ปี];\[ประมาณXXน.].\จาก:\URL

Example

[1] X. MeSH Browser [Internet]. Bethesda (MD): National Library of Medicine (US); 2002 -. Meta-analysis [cited 2008 Jul 24]; [about 2 p.]. Available from: https://www.nlm.nih.gov/cgi/mesh/2008/MB_cgi?mode=&index=16408&view=concept MeSH Unique ID: D017418.